

MAGYAR ÓKORTÖRTÉNET

Cser Ferenc—Darai Lajos:

Kárpát-medencébe gyökérző magyar ókor¹

Bevezetés: a kérdés súlyossága.

Ha a magyar ókor kutatást már a magyar reneszánsz elindította,² akkor nekünk se szabad erről a korszakunkról elfeledkeznünk. Szükséges múltunk igaz ismeretét kiterjesztenünk erre az időszakra is, mert csak így érhetjük el valós őstörténetünket. Ezzel kiteljesedhet jelenünk történelmi alapozottsága.

Hunyadi Mátyás királyunkat azért is vélték igazságosságosnak,³ merthogy ő egyesítette az addig pogánynak tekintett és ezért megtagadott népi felfogást és az attól független eredetű hatalom származási elképzeléseit. Hunyadi Mátyás királlyá választásának 550. évfordulóján ideje már, hogy a Kárpát-medencei magyar eredet és folytonosság részleteiben kidolgozott elméletével⁴ újra meghaladjuk – mint Mátyás király és szellemi holdudvara tette – a kizárólag az uralkodó réteghez kötött, s így hiányos történelmi tudatunkat.

Módszertanilag a Kárpát-medencei magyar eredet és folytonosság elmélete különbséget képes tenni az ókor egyetemes emberi és magyar történeti eseményei és fejleményei, valamint az általános emberiségi és a Kárpát-medencei magyar őstörténet között. Ennek következtében kezelhetővé válik a későbbi kettős társadalmunk kérdésköre, ahol az ősi népi műveltségünk eredete a Kárpát-medencéhez kötődik, és a második, az ún. hatalmi ág származhat a keletebbi környezetből.

¹ **A Fordulat. MAGYAROK VII. VILÁGKONGRESSZUSA. A MAGYARSÁG ÉS A KELET - II. ŐSTÖRTÉNETI KONFERENCIA.** *Nyelv, írás, művészetek szekció.* Budapest, Magyarok Háza, Kossuth-kerengő, 2008. aug. 18.

² A magyar reneszánsz ugyanúgy visszanyúlt a magyar ókorhoz, mint az olasz az itáliaihoz.

³ Igazságossága másik összetevője, hogy ő volt az utolsó magyar király, akit a magyar királykoronázási előírások szerint koronáztak királlyá. (Csak a harmadik, az előzőből származó elem a nép ajkán megmaradt regei sor álruhás és királyi igazságosztó tevékenységéről.)

⁴ Cser Ferenc és Darai Lajos: *Magyar folytonosság a Kárpát-medencében.* Fríg Kiadó, 2005. Cser—Darai: *Az újkőkori forradalom népe.* Fríg Kiadó. H. n. [Pilisszentiván] 2007. Cser—Darai: *Európa mi vagyunk I-II.* Fríg Kiadó, 2007-2008. Cser—Darai: „Kárpát-medencébe gyökérző magyar folytonosság”. in *Magyarságtudományi tanulmányok.* HUN-idea Szellemi Hagyományörző Műhely, Budapest, 2008. pp.: 229-256.

Kiemelten hangsúlyozandó ezért, hogy a magyarság, mint összetett társadalom őstörténetének ismeretéhez minden részlet ismerete szükséges, azaz a Kárpát-medencén belüli, a Kárpátok közvetlen környezetét alkotó területi és a még távolabbról eredő kisebb-nagyobb arányú összetevőké egyaránt. Miközben figyelembe kell venni a tényt, hogy a műveltséget folytató emberek döntő többségét a Kárpát-medencei eredetű magyarság alkotja, ámde őstörténetünk, ókori történelmünk során és az utána jövő időkben ide érkezettek sem mellőzhetők.

Ennek a többségi népi összetevőnek mellérendelő felfogása és műveltsége határozza meg a későbbi kettős társadalom számos alapvető jellemzőjét is, köztük a Szent Korona Tanban megtestesülő alkotmányos értékrendet. Az eredeti népességhez képest év tízezrekkel későbbi sorozatos hódítók – kurgán invázióktól a két szovjetig – műveltsége, társadalmi hatása ennek csak kiegészítő része.

S mialatt a nagyvilágban a XX. század első és második felében elért igen gazdag régészeti eredmények a korábbi – főleg XIX. századi – tudományos eredmények számos feltételezését megsemmisítették, a miránk vonatkozókat a régi tudomány képviselőinek sikerült figyelmen kívül hagyniuk. Ennek következtében mintha azok a XIX. század közepi hatalmi érdekek mentén született hamisítások, amelyek megtagadták tőlünk valós ókorunkra és őstörténetünkre vonatkozó emlékezésünket, leleteinket és ezekből összeálló ismereteinket, ma is, valamilyen mai hasonló céllal, igyekeznének történelmi és nemzettudatunkat megfosztani e tudománytól. A Kárpát-medencei magyar eredetünk és folytonosságunk körüli feltűnő médiacsend és tudósi hallgatás mindenesetre ebbe az irányba mutat, bár az igazság közlése megindult, s talán hamar eljuthat ifjúságunkhoz is.

Ókorunkat megelőző őskorunk.

A magyar nép őskora – ahogy azt korábban több munkában is igyekeztünk bemutatni⁵ – a Kárpát-medence őskorával párhuzamos. Ennek a korszerű geofizikai módszerekkel megállapított időrendjét mutatja be az alábbi táblázat.

A KÁRPÁT-MEDENCE ŐSKORI MŰVELTSÉGI IDŐRENDJE

<i>Időszak</i>	<i>Anyagi műveltség</i>	<i>Szellemi műveltség</i>
jelen előtt 130–50 évezred	Bükk, Subalyuk moustieri	<i>összehangolt tevékenység: kőszáli kecske vadászat</i>
j. e. ~120–90-85 évezred	érdei moustieri, s annak Szelim barlangi továbbfejlesztése	<i>legrégebbi nyíltszíni emberi település, kavics és kovakő eszköz, barlangi medve, vadló és gypjas orrszarvú vadászata</i>
j. e. 80 évezred	tatai moustieri	<i>legkorábbi csiszolt eszközök: csiszolt mamut csonttárgyak</i>

⁵ Lásd a fentebbi lábjegyzetben.

j. e. 60-55–40-35 évezred	Bükk, Istállós-kő I. moustieri, aurignaci	<i>az első hegylábi, dombvidéki megje-lenés, csonteszközök, nyílvevő első használata: csont nyílhegyek</i>
j. e. 50–11 évezred	Bükk, Szeleta (Subalyuk utód)	<i>gyönyörűen megmunkált nagyméretű lándzsahegyek</i>
j. e. 35 ezer után	Istállós-kő II.	<i>az első hangszer: csont furulya, ötfogású: pentaton dallam</i>
j. e. 29 évezred	Bodrogkeresztúr, stb. gravetti	<i>mamut majd szarvas vadászat, Hold-naptár, kozmikus szemlélet</i>
j. e. 28-11 évezred	Árka, Szegvár, Szeged, Sárvár	<i>csiszolt csonteszközök (kapa), első mesterséges, favázás sátorlakások</i>
j. e. 11 évezred	Pilis, Bükk, Balla barlang	<i>barlangi gravetti, finom apró (sarlóba való) kőpengék</i>

Van-e magyar ókor, és milyen volt?

Az ókortörténetben nem szokás **magyar ókorról** beszélni,⁶ de most megteszük: vázlatosan áttekintjük lehetőségeit, keretét, ismertebb és kutatóandó adatait.

Mivel elsősorban a Kárpát-medencei műveltségeket, illetve ezek időrendjét tekintjük a múltunkat adó folytonosság hordozójának, egyúttal adottságként kezeljük az itteni magyar eredet általunk korábban bizonyítottnak tekinthető kérdéskörét.⁷ A kérdést bonyolítja, hogy az őskor végén Euráziában szinte általánossá váló kettős kultúra létrejötte miatt az egyenes ági visszavezetések általában kudarcba fulladnak.

E jelen összefoglalóban viszont elsősorban azzal érvelünk a magyar elődök ókori jelentősége mellett, hogy szerepkörük eléri a későbbi ú.n. civilizációk minőségi, műveltségi kritériumait, sőt színvonaluk több tekintetben meg is haladja azt, ezért általuk **az ókor mint civilizációs teljesítmény** sokkal korábbra ugrik előre az emberiség történetében. Itt civilizáció alatt nem a városi létet magát, hanem a társadalom szellemi életének összességét értjük.

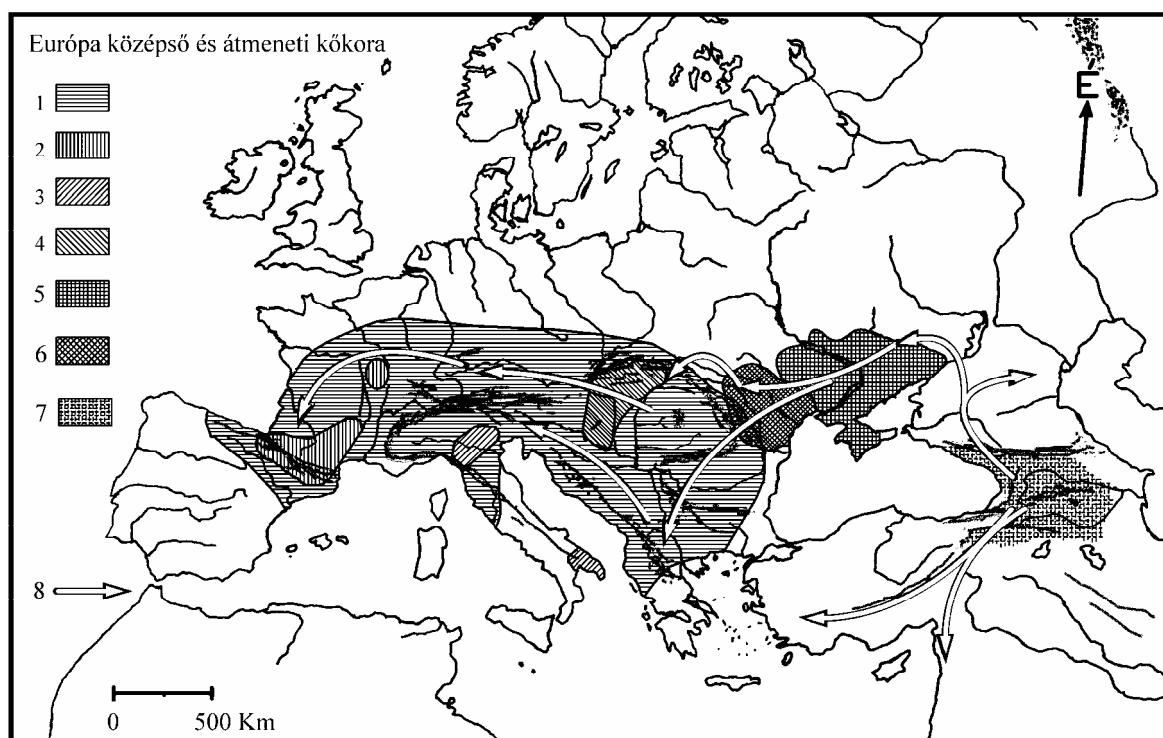
S máris adódik egy érdekes, és a mostani tudományos tanácskozás fő tárgyát jelentő összefüggés is, hogy a **magyar népmesék** mondanivalója mélyebb eszmei rétegből jön, mint a mítosz, mert a mítosztörténetek már hatalmi jellegű beállítottsággal és céllal bírnak az erkölcsi és eszmei mondanivalón túl, míg nép-

⁶ Az egyetlen dicséretes kivétel ebből a szempontból Mesterházy Zsolt munkája: *A magyar ókor. A nagy ókori világháború és a „Róma-szindróma”, avagy Az indoeurópai történetírás cáfolata*. Magyar Ház könyvek, Budapest, 2002.

⁷ V. ö.: Cser Ferenc: *Gyökerek. Töprengések a magyar nép és nyelv Kárpát-medencei származásáról*. Szerzői kiadás, Melbourne, 2000. Darai Lajos: „Egy tudomány, egy történelem”. *Magyar történelem. Tízezer év — ezer oldalról*. ZMTE, Budapest, 2002. pp.: 11-32. és: http://www.zmte.org/hu/e107_files/public/37.pdf

meséink az eredeti egyenrangú emberi mellérendelő együttműködés szép példázatai, és mint ilyenek az emberi erkölcs, együttélés csodálatos tárházát képezik.

Kárpát-medencei eredetünk egyik nagyon fontos igazolója az európai tulajdonság örökítőknél (férfi Y kromoszóma változat) a magyar lakosság tulajdonság átörökítőiben való uralkodó jelenléte (~83%), amely alapvetően a bükki műveltség és a Körös-Tisza-i műveltség emberétől származhat, s ehhez a Vinča műveltség embere által behozott rész (Eu4) a maga közel 10%-os részesedésével csupán kiegészítést jelent. A magyarság származásában döntő tényező, hogy az őseurópai génállományból kiemelkedő arányban részesül. Ezt a helyzetet hűen kifejezi korábban közölt térképünk (1. ábra), mely a Kárpát-medence átmeneti kőkorszakának műveltségeit szemlélteti.

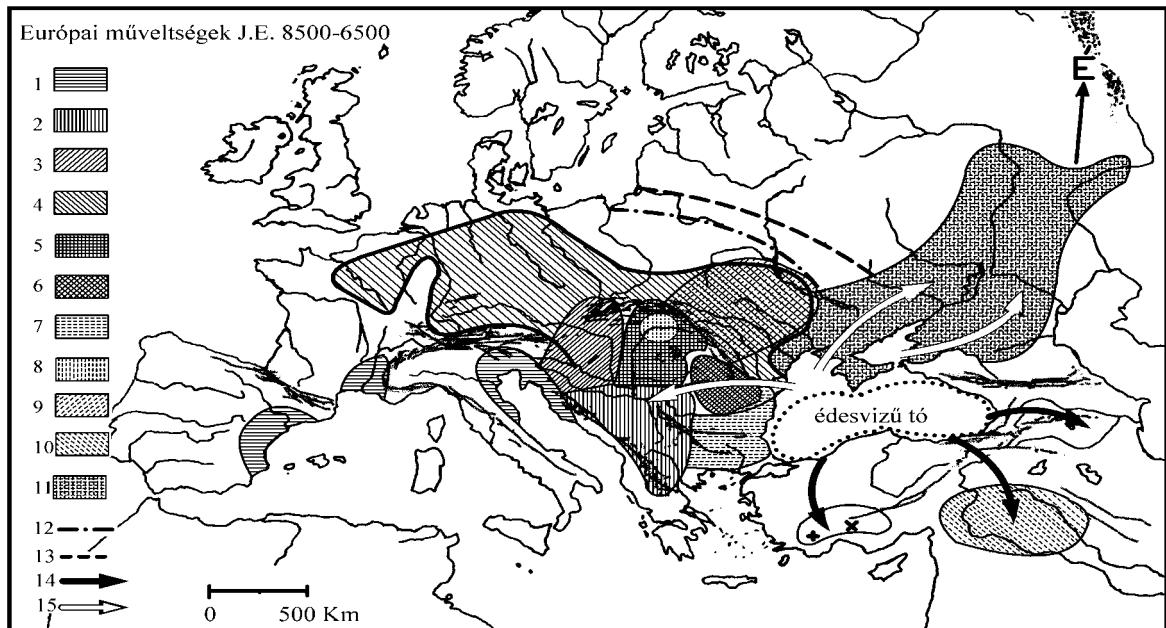

1. ábra. **Európa műveltségei a würm végén.** 1. Aurignaci, 2. Chatelperoni, 3. Uluzzi, 4. Szeleta, 5. krimi Muzra Kobe, 6. Dnyeszter-Bug, 7. Kaukázusi műveltségek, 8. Gravetti műveltség terjedése.

Kiterjedve a Kárpátokon túlra, többször e szomszédságból és a Kaukázusból töltöttünk fel kisebb-nagyobb népességgel. Genetikai képünkre a későbbi időkben betelepedettek viszonylag csekély hatást gyakoroltak, az arányuk csekély. Ám a Fekete-tavi katasztrófa-események⁸ hatására az ottani kevert műveltség eltorzult, alárendelővé vált és szétszóródva terjedt egész Euráziában. Így európai magyar létünk fenntartása nemcsak magunk miatt szent kötelességünk, hanem

⁸ A jelen előtt kb. 7550 évvel, az addigi édesvizű Fekete-tengeri medence hirtelen sós vízzel töltődött fel.

egyetemes emberi érdek is, ha mintájára a mellérendelő megtartó műveltség lesz az emberi jövő. Ezt a műveltségi megoszlást szemlélteti a 2. ábra.

2. ábra. *Europai műveltségek a würm fölmelegedését követő időben.* 1. legkorábbi európai földművelés, 2. Vinča, 3. lengyeli, 4. vonaldíszes kerámia, 5. tiszai, 6. bojan, 7: Karanovo, 8. bükki, 9. kukutyini, 10. folyamközi öntöző, 11. sztyeppei pásztor, 12. Dnyeszter-Bug műveltség észak-keleti határa, 13. Nemuna műveltség határa, 14, 15. Fekete-tó feltöltésekor szétszóródott műveltségek, + Hacilar, x Çatal Hüyük.

A magyarság a Kárpát-medence és Európa őslakosaként mindig magyar nyelven beszélt és írt, későbbi hódítóit, vagy csak egyszerűen közé települőket sorra beolvasztotta és az ú.n. Honfoglalás idejéig egységes, bár meglehetősen színes műveltségét megőrizte. A magyar nyelv fejlettsége, hangzó- és szókészlete, nyelvtana mind egy hosszú ideig letelepedett, zárt, nagy sűrűségben élő népet és időszakot igényel, amit csak Kárpát-medencei magyar elődök jelenléte teljesít, magyarázatot adva, hol, mikor és hogyan alakult ki nyelvünk tömörsége, szavaink ősi jellege, magánhangzó harmóniája, a ragozás következetessége, a szóképzés hihetetlen hajlékonysága.

Ilyenformán tehát logikusan összetartozónak foghatjuk fel a két jelenséget, azaz kijelenthetjük, hogy a magyar nyelv és a magyar nyelvet beszélők az utódai a Kárpát-medencében hosszú ideig békésen fejlődő műveltségnek, amivel összhangban van a magyarság mellérendelő kulturális szemlélete, népi ábrázoló művészete, dal-, mese- és regeincse, embertani összetétele s genetikai jellemzői is.

A magyar nép és műveltség a honfoglalást megelőző évszázadoktól kezdődően már nem egynemű, ekkor már kettős kultúra jellemzi, azaz mai népünk nem egygyökerű, mert az eredeti népi, és a későbbi hatalmi ág összegződésével alakult azzá, ami a Kr.u. első évezred második felében. Az előbbi, népi összetevő a Kárpát-medencéhez, utóbbi, a hatalmi pedig egész Euráziához köt minket.

A Kárpát-medence ókorának időrendjét és műveltségeit az alábbi táblázatba foglaltuk össze.

A KÁRPÁT-MEDENCE ÓKORI MŰVELTSÉGI IDŐRENDJE

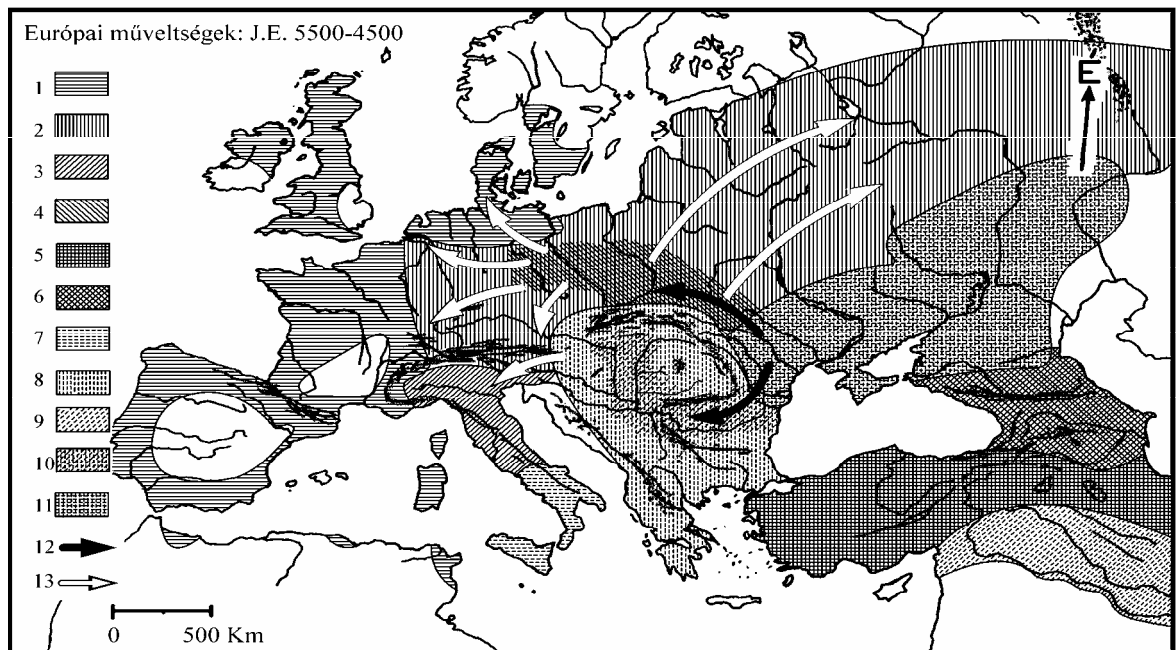
<i>Időszak</i>	<i>Anyagi és hatalmi műveltség</i>	<i>Szellemi műveltség</i>
j. e. 8-7 évezred	Körös-Tisza-i (Duna I)	<i>földművesség, gabona, kerámia</i>
j. e. 7,5-6,5 évezred	Vinča (Duna II)	<i>írás, öntött réz, szalagdész</i>
j. e. 6 évezred	bükki és kukutyini (cucuteny), I. kurgán hódítás	<i>szalagdészes kultúra keletre terjed és ember formájú kerámia, termékenység tisztelet</i>
j. e. 5,5 évezred	II. kurgán hódítás	<i>rész eszközök, szalagdészeink nyugat és dél felé menekülnek</i>
j. e. 5 évezred	Kárpát-medence, Budakalász	<i>antimonbronz, szekér</i>
j. e. 4,7 évezred	III. kurgán és harangedényes hódítás	<i>a hódítók megszelídítése, feloldása, és azóta minden hódítás feloldása</i>
j. e. 4-3,8 évezred	Kárpát-medencei badeni	<i>vaskohó a Tátrában, Erdélyben, vas, mészbetétes edények</i>
j. e. 3,5-3 évezred	halomsír és urnamező	<i>illír erődök, urnaábrázolások</i>
j. e. 2900–2700,	kimmer vezértörzs érkezik (hatalma végén)	<i>koravaskor, lótarás,</i>
j. e. 2700-2300,	szkíták Kelet-Európában	<i>vaskor, egalitáriusság, lélekhit, fegyveres hódítók feloldása, azonos népesség betelepülése, a hatalmi szerkezet módosítása</i>
j. e. 2300-2000	La Tene, kelták nyugaton	
Kr. e. kb. 50	dák uralom	
Kr. u. 70	rómaiak Pannóniában	
Kr. u. 100	szarmaták és jazigok	<i>népvándorláskor: hatalmi átrendeződés és függetlenség</i>
400	gótok, hunok	
450	Gepidák	

Európa jégkorszakot követő valóságos benépesedése, és ezzel párhuzamosan kezdetben a Balkán északi részén, majd Európa északi felén a kurgán ‘inváziók’ eredményeként alakultak ki a későbbi indeurópainak nyilvánított, azonban lényegüket és valóságukat tekintve két eltérő szemléletű műveltség ötvöződésével kialakult kettős társadalmak. Ennek kezdeti szakaszát szemlélteti a 3. ábra.

A kurgán műveltség a pontuszi sztyeppén alakult ki a jégkorszak utolsó felmelegedését követő évezred során. Alapvetően pásztor társadalmat jelent, ahol az emberölő fegyver isteni jelleggel viszonylag hamar (Kr.e. 5500 körül) már megjelenik és hamarosan a lovaglás tudománya is felismerhető. Hitvilága a nordikus, társadalmi elképzelése a tripartitumot tükrözi. Az ábrán feltüntetett

időszakban mozdul meg eredeti helyéről és indul el Európa letelepedett társadalmi felé, és azokat kezdetben fölégeti, majd második hullámában már rájuk telepszik, ötvöződik velük, és ettől kezdve beszélhetünk ezen a területen kettős műveltségekről.

A letelepedett társadalmak válasza kettős volt. Az egyik, hogy igyekeztek elmenekülni a hódítók elől — és ezt jelzik a fehér nyilak. A másik, hogy népességük meglehetősen lecsökkent és az új társadalom harmadik, alantas rétegévé váltak. A Kárpát-medence löszös, a földművelésre alkalmas, dombos területei azonban — mind a Medencén belül, mind azon kívül, a Dunántúl kivételével — nem estek a hódítások áldozatául, megőrizték mellérendelő műveltségüket. Föltehetően azért, mert fémeket tudtak előállítani és megmunkálni — már pedig a kurgán embere a későbbi szittyákhoz hasonlóan — isteni tiszteletben részesítette a kardkovácsot!

3. ábra. Európa műveltségei a késő réz-, kora bronzkorban, és a kurgán-vándorlások. 1. nyugat-európai megalit, 2. kurgán elől menekülő szalagdiszes kerámia terjedése, 3. észak-olasz csoport, 4. a szalagdiszes-kottafejes kerámiás műveltség forrása, 5. anatóliai kora-bronz kori, 6. kaukázusi kora-bronz kori, 7. dél-olasz, 8. Kárpát-medencei bronzkori fémutánzó kerámia, 9. folyamközi városi, 10. a kurgán Kárpát-medencei terjedése, 11. sztyeppei kurgán, 12. II. kurgán mozgás, 13. szalagdiszesek menekülése.

A Kárpátoktól keletre húzódó sztyeppe alapnépessége még az ókorhoz tartozik, és vaskorszaki teremtménye a kurgán műveltségre alapozódó szkíta műveltség, amelynek jellegzetességei a magyar műveltségben nem tükröződnek. De a Kárpát-medence északi és keleti fele — ide értve Erdélyt is — egészen a hun időkig megőrizte korábbi sajátosságait. Így az ókort elemezve a hunoknál kell valószínűleg befejeznünk vizsgálatainkat. Az utánuk következő középkori államalakulatokat a népünkkel ötvöződött avar, s aztán a magyar hatalmi elit hozta létre és

tartotta fenn évszázadokon át az idővel táguló környezet támadásainak kereszt-tüzében. S amint az első ú.n. honfoglalás kori háborúkat is megtanultuk kivédeni, ugyanúgy meg fogjuk tanulni a mai immár világméretűre kiterjedő támadások elleni védekezést is.

Ókori történelmünk tanulságai

Ezen a helyen mindenképp el kell mondanunk, hogy bár mi ketten a Kárpát-medencei eredetünket – kutatásainkkal alátámasztva – meggyőződéssel valljuk, attól függetlenül sosem kívántunk a szittya eredet ellen hadakozni. Népünk önértékeléséhez esetleg hozzájárulhat az is, ha heroikus múltat lát maga előtt, de az elmúlt évek tapasztalata arra döbbsített rá, hogy a sztyeppei eredet hangsúlyozása hatalmas veszélyeket rejt magában, mindamellet, hogy csak részben igaz, nagyon kis részben. A IX. századi bevándorlásunk gondolatát vannak, akik arra használják fel, hogy bizonygassák vele: egy magas szintű kultúrát taposott el az ún. 'honfoglalásunk'. Ez ellen a legfontosabb ellenérvünk éppen az tehát, hogy a magyarság itt őshonos, őslakos. Ugyanakkor az egyoldalú bevándorlás tétele éppen a mai őslakosság inneni kiebrudalásához, vagy rabszolga sorba döntéséhez ürügyül szolgálhat. Ezért síkra kell szállnunk a népi egység származáselmélete mellett.

Minderre az az alapunk, hogy a kurgán hódítások kezdete óta, azaz több mint hatezer éve Európa társadalmi kettős jelleget mutatnak, és azokban a hódító elit és a letelepedett kultúrát alkotó népesség nem azonos. A Kárpát-medencei hegy- és dombvidéke, – túlnyomórészt azok a területek, amelyeket ma a trianoni hódítók bitorolnak, – még a hun időkig sem mutatott kettős jelleget, csakis azóta látszik ez. Ezért a magyar középkort nem tekinthetjük másként, mint az ókor végére kialakult állapotok folytatását, a magyar őslakosok és a sztyeppei lovas katonák szervezett egységét. Nem foglaltak hont, hanem a már itt telepedettekkel egyetemben alkottak folytonosan államot.

Ezért ami a keleti eredetet illeti, az csakis az őslakos földművelő népességre rátelepült, azzal egységes 'államot' alkotó katonákra jellemző, nem pedig a magyar nyelvű népességre. Az ú.n. 'honfoglalók' ezért nem romboltak le magas szintű kultúrákat, sem szlávot, sem hébert, hanem a földműves letelepedettekkel alkottak egységes államot, amely a nyugati hódító törekvések kivédése érdekében végülis királysággá alakult. Mindamellet még évszázadokig őrizte mellérendelő jellegét, melyet csakis a Habsburg-ház uralma idején erőszakoltak meg. A népi műveltség ma is mellérendelő, és ez a műveltség visszavezet minket az ókorba, s még az elé.

Európa földművelői a Kárpát-medencében kialakult vonaldíszes kerámia műveltségével terjedtek északra és nyugatra. A letelepedett földművesek mellérendelő szemlélete a sírmellékletekből egyértelműen látszik, valamint az is, hogy az alárendelő jellegű társadalmuk a rájuk telepedő hódítókkal való ötvöződés eredménye. Ekkor a két csoport nyelve ötvöződhetett, részben azért, mert a

hódítók a fémkorszakok kezdetén sokkal nagyobb viszonylagos létszámot jelentettek a letelepedettekhez képest, és ezért az a későbbi jelenség, miszerint az uralkodó nemesség veszíti el a nyelvét, akkoriban még nem rendelkezett a szükséges feltételekkel.

Az ú.n. indoeurópai nyelvcsalád számos közös elemet tartalmaz a magyar nyelvvel, számos szó hasonló kiejtésben, hasonló értelemben használatos.⁹ A nyelvek ötvöződése a műveltségek ötvöződését tükrözi.¹⁰ Ezt az eseményt Götz helyi nyelvkiegyenlítődésként magyarázza.¹¹ Így a későbbiekben az egész egységes európai eredetet a kettős kultúra jellemezte: népi és uralkodói.¹² Gimbutas 1991-es könyvéből¹³ kiolvasható a kurgán és a későbbi nordikus kultúra szoros rokonsága. Fontos, hogy a különböző időszakokban létező lovas kultúrák nem azonosak és nem is egyformák. A kurgán lovas kultúra volt, de sem fegyvereit, sem felfogását, sem társadalmi rendjét tekintve nem azonos a későbbi, az azonos területre keletről érkező turk vagy türk lovas kultúrákkal. A kurgán szkíta irányba való fejlődése szépen nyomon követhető az orosz sztyeppéken, és a turk kultúrák ebből csakis a nyíl használatát 'vették át', szinte semmi mást. A szkíta nem azonos a kimmerrel, a szkíták szorították ki a kimmereket éppen azért, hogy visszacsapó nyiluk volt. A szkíta elit – ez volt a szkíta és tökéletesen kurgán felfogású volt – nem azonos az általuk meghódított, majd uralt területükön élőkkel.¹⁴ A szkíta művészet nem szkíta volt, hanem görög és kaukázusi, a szkíták csak fizettek érte. A mesterek nem szkíták voltak. A szkíta kapcsolatokat tehát nem zárhatjuk ki Közép-Európából: kapcsolatban álltunk velük is, és a szkíták a kelettel is kapcsolatban állhattak.

⁹ Varga Csaba sorozatban tárta fel több száz magyar szó európai nyelvekben megjelenő egymásra vonatkozó hangzását és rokon jelentését. V. ö.: Varga Csaba: *Az angol szókincs magyar szemmel*. Frig Kiadó, 2007.

¹⁰ Marija Gimbutas: *The civilization of the Goddess*. Harper, San Francisco. 1991. pp.: 369-371.

¹¹ Götz László: *Keleten kél a nap*. Püski, Budapest, 1994. pp.: 407-428.

¹² Cser Gyökerek c. idézett könyvében erre több forrást is megad. Cunliff könyvében több tanulmány is elemzi ezt (Barry Cunliffe: *Prehistoric Europe; An Illustrated History*, Oxford univ. Press, Oxford, 1998.) Mellaart is leírja (James Mellaart: *The Neolithic of the Near East*, Thames and Hudson, London, 1981.)

¹³ Gimbutas *The civilization of the Goddess* c. idézett könyvében. Gimbutasnak nem a feminizmus érdemel figyelmet, hanem az idézett adathalmaz. Gimbutas módosította a véleményét: korábban ő is úgy vélte, hogy a közel-keleti farmerek voltak az indoeurópaiak, aztán megismerkedve az adatok halmazával, a kurgánban látja azt.

¹⁴ Cser a *Gyökerekben* hivatkozik Ascherson e területről szóló kiváló könyvére, melyben elemzi a kurgán utókultúrákat. (Neal Ascherson: *Black Sea*. Vintage, London, 1996.) Hérodotosz könyvében olvasható a szkítákra vonatkozóan jellemzés. (Herodotos: *The Histories*. Ford. Aubrey de Sélincourt. Penguin Books, London, 1954.) Ha belenézünk egy szkíta kurgánba és összeszámoljuk az emberi csontvázakat, akiket a másvilágra küldtek az urukkal, sem igazságosaknak, sem az emberiség jótevőinek nem tartjuk majd őket.

Műveltségünk kapcsolatainak tanulságai

Az egymástól nagyon messze élő népek ősműveltségének nagyfokú azonos-sága és a késői műveltség messzi földre elterjedése önmagában elegendő magya-rázatra lel abban, hogy az emberi társadalom már kezdeti állapotában is aktív kapcsolatban állt a szomszédjával. Ez nem csak kereskedelmet, árucserét, ter-mékek, vagy eszközök cseréjét jelentheti, hanem nagyon sok esetben a gondola-tok, ismeretek cseréjét. Éppen ezért egy adott régészeti műveltség elterjedése nem jelent rögtön népvándorlást is. Ugyancsak ezért nem szükséges Kárpát-medencei ősnép vagy ősnyelv eurázsiai szétraajzását feltételezni annak magyará-zatára, hogy sok a hasonlóság az eurázsiai népek műveltségével. A szétraajzási elv igazolásához ugyanis lépésenként bizonyítani kellene először, hogy az itteni kultúra régészeti, embertani és műveltségi vonatkozásai olyan régiek, mint ami ehhez elengedhetetlen.

Ez ugyan esetünkben fennáll, de csak részben, mert a közép-keleti és kaukázusi szétválás után az eltérő eredetűek tevékenysége más-más ütemben alakult. Másodszor a terjedési elmélet igazságához be kellene bizonyítani, hogy a Kár-pát-medencei ősnép vagy ősnyelv eurázsiai szétraajzásának nyomai időben fiatalabbak az itteni, itthoni nyomoknál, ami szintén csak részben igaz az előbbie-k miatt, és mert még egészen későn is történtek kisebb nagyobb betelepülések Eu-rópából Ázsia felé és viszont. Ugyanakkor minden forrásadat a maga műfajában születik ugyan, de végső soron egymást erősítő párhuzamos végeredményhez vezetve, időben rétegezve tudjuk bemutatni, ha nem is egyetlen nép szétraajzását, de az emberiség életének egész félmillió éves alakulását, terjedését, elágazásait az eurázsiai térségben.

A magyar népi művészet, emlékezet alapvetően mellérendelő szemléletű. Pontosan ugyanez mondható el a nyelvre vonatkozóan is. Ábrázoló művésze-tünk valójában a lélekelemeket ábrázolja – a levegőt, mint madarat, a tüzet, mint napot, a vizet, mint békát, kígyót, meanderező hullámvonalat, és a földet, mint növényt. Magyar különlegesség, hogy egyetlen növényi száron számtalan kü-lönböző jellegű virág nyílik, de alapvetően két típusba sorolhatók a virágok: kelyhes virág, mint pl. a tulipán, vagy sokszirmú, mint pl. a rózsa, vagy a marga-réta. Ez a viráglánc nem a tudatlanság, hanem a családi eredet bizonyítéka, ugyanis a virágok a családból származó lelkeket jelenthetik, és ezek közül a kelyhes virágok a termékenységget biztosító nőt.

A mellérendelő szemléletet és az erre alapuló életformát tükrözi, hogy még a török kor végén is a magyar falvak közel egyharmada faluközösségekben élt.¹⁵ Ez az arány a korábbi időben csak nagyobb lehetett. A faluközösségekben nincs földtulajdon, a földön közösen gazdálkodnak. A nagy sűrűségben letelepedett

¹⁵ Tagányi Károly: *A faluközösségek története Magyarországon*. (1878?) in: *A magyar néprajz klasszikusai; Az ősi társadalom magyar kutatói*, szerk. Ortutay Gyula. Gondolat, Buda-pest, 1977. pp.: 336-380.

társadalom faluközössége hatékonyan tudja megvalósítani a társadalmi oktatást, bíraskodást, szociális ellátást és egészségszolgáltatást. A magyar faluközösségekben ismert volt a táltos (tátos—tudós) fogalma. Sokan a táltost a sámánnal azonosítják, ami durva tévedés. Ugyancsak annak tekinthetjük, amikor a perzsa mágusokkal teszik azonossá őket.¹⁶ A magyar népmesék táltosai, – ha átváltoznak valamivé, – akkor leginkább lélekjelképeknek felelnek meg. A falvakban élő táltosok pedig a műveltséget fenntartó, az egész területen egységesítő és továbbfejlesztő tanítók, papok, orvosok, bírák lehettek. Semmi közülük nincs a szibériai sámánokhoz, de annál több a kelta druidokhoz, bár ez a kapcsolat sem jelent azonosságot, még kevésbé erre alapozott származást. A Kárpát-medencében nagyon kevés nyom utal a sámánhitre, azok is a sztyeppei népek által megszállt és használt sztyeppei jellegű területekről származnak, azaz nem a Kárpát-medence földművelő őslakói hitét tükrözik.

A táltos rendszer – a Kárpát-medencében az újkőkorszakot megelőzően ismert – rovásírással egyetemben megmagyarázza mind a nyelvi egységességet és fejlettséget, mind pedig az alapvető ábrázoló művészeti jelleget. Ugyancsak kiemelkedő jelentőségű, hogy a magyarok zenei anyanyelve pentaton. Ez ugyan a turk népekre is jellemző, mégis a Kárpát-medence ebből a szempontból kiemelkedően jelentős hely, hiszen itt találták meg a legősibb fűvós hangszert, – medvecsontból készült háromlyukú furulyát, – amelyen pentaton dallam szólaltatható meg. A forrás pedig a Bükk-hegység aurignaci műveltsége, az Istállóskői-barlang. A pentaton zene egyébként Magyarországtól keletre, a ragozó nyelvű, földművelő lakosság műveltségében elterjedt, északra, délre, nyugatra azonban nem. Egyetlen kivételt ebben az írek képeznek.

Mindez a sztyeppe katonanépeire vonatkozóan nem áll — az egyetlen kivétel, hogy a türk sztyeppe-lakók zenéje is pentaton. A lovas pásztorok ábrázoló művészetére a ragadozó állatok – az oroszlán, a sas – a jellemzőek. Ezeket leginkább a szkíta időkből származó művészeti leletekkel – a kurgánokból kiásott aranytárgyakkal – lehet igazolni. A honfoglaló katonanépek nemzetségjegyei részben a hadi címereikről, részben pedig a tarsolylemezeikről is megállapíthatók. Ha azonban ezeket összevetjük a Kárpát-medence nem sztyeppei területein földet művelők hasonló jelképeivel, nem az azonosság, hanem az alapvető szemléletbeli különbség az uralkodó. A honfoglaló sztyeppeieknél a nemzetségcímerek ragadozó állatot – egyetlen esetben halat – tartalmaznak, – a letelepedettek-

¹⁶ BunyevácZ Zsuzsa: *A Szent Grál és annak magyar vonatkozásai*. Alexandra Kiadó, Pécs, 2007. p.: 162. Marton Veronika személyes közleményére hivatkozva: TAL.TAS = *bölcs úr* – ebből vezeti le a fogalmat. Szerinte TAL sumér szó jelentése bölcs. Valójában a TAL szónak ilyen jelentése nincs, tálat jelent, mint a magyarban. TAS szót Halloram sumér szótára nem tartalmaz, TAL:TAS-t sem. Az egyetlen viszonylat, amelyben ez a szótag előfordul – (gtildeiř) tařkarin, taskarin[TÚG]: *box shrub or small tree (or its heavy, hard wood) (may be Akk. loan)*. – Magyarul: puszpáng bokor, vagy alacsony fa, vagy annak kemény fája, föltehetően akkádból kölcsönzött szó.

nél meg nem találkozunk címerekkel, ott nemzetségjelet a sírokban található tarsolylemezek jelentenek, de ezeknél a jellegzetességbeli különbségek jelentősek.

A honfoglaló katonanépek hitvilágára vonatkozóan nincs pontos értesülésünk. Amennyiben a manicheus hitvilágnak hódoltak, – és erre vonatkozóan vannak figyelembe vehető írásos adatok is – akkor megint csak arra a következtetésre kell jutnunk, hogy Árpád népe műveltségét tekintve a turk népekhez állt közel. Még akkor is, ha pl. Padányi határozottan és keményen tagadja, hogy a hunok turk népek lettek volna¹⁷ – ezzel párhuzamosan azt is, hogy a honfoglaló katonanépek is azok lennének.

1000 végére, miután egyértelműen bebizonyosodott, hogy a világvége még sem következik be,¹⁸ Vajkot, Géza fejedelem fiát pápai koronával királlyá koronázták, és ettől kezdve ismert Magyarország, mint Magyar Királyság. István római szellemben irányította az országot, verte le az ellene lázadókat, terjesztette a római katolicizmust, építtette a templomokat, és folytatta külpolitikáját. Három évtizedes uralkodás után fiát készítette fel az uralkodói szerepkörre, jöllehet, német felesége mást akart a magyar trónon látni: rokonát, Pétert. Ekkor azonban két váratlan esemény is történt, és ezeket követte István ugyancsak váratlan intézkedése. Addig az országot Szent Péter – azaz Róma – kezeiben lévőnek vélték, de miután István fia – a krónikák szerint – váratlanul meghalt, és a trón a magyar jogrend szerinti várományosát valakik parancsára megvakították és megsüketítették,¹⁹ István megváltoztatta addigi véleményét. Mindenekelőtt Vazul két fiát – a későbbi I. Endrét és I. Bélát – Lengyelországba menekíttette,²⁰ majd az országot Pétertől visszavette és más keresztény szent védelmébe ajánlotta. Ez utóbbi lépésnek két következménye volt. Az egyik az, hogy megtagadta a római egyháznak az ország életébe való közvetlen beavatkozását. A másik még ennél is nagyobb jelentőségű: minthogy az országot Szűz Mária kezeibe ajánlotta, a katolicizmuson belül elindította a Szűz Mária kultuszt. Ami addig volt Mária kultusz – elsősorban a Pireneusok körzetében a francia területeken, Marseilles mellett, stb. – az Mária Magdalénának szólt (Fekete Madonna). Neki szenteltek később is több gótikus katedrális a *Notre Dame* megnevezéssel.

A Szűz Mária kultusz Magyarországon még azért is jelentős, mert a katolicizmussal törölt korábbi népi hitvilág asszonyalakját – a Boldogasszonyt – személyesítette meg, és annak kultuszát segített feltámasztani azzal, hogy egy keresztény személyiségre lehetett alkalmazni. Magyarország ettől kezdve egyelőre csak elfogadottan, később hivatalosan is Mária Országá – *Regnum Marianum*.

¹⁷ Padányi Viktor: *Dentu-Magyarica*. Turul Kiadó, Veszprém, 1989. p.: 246. Bizánciak szerint szabírok, más bizánciak szerint masszagéták voltak.

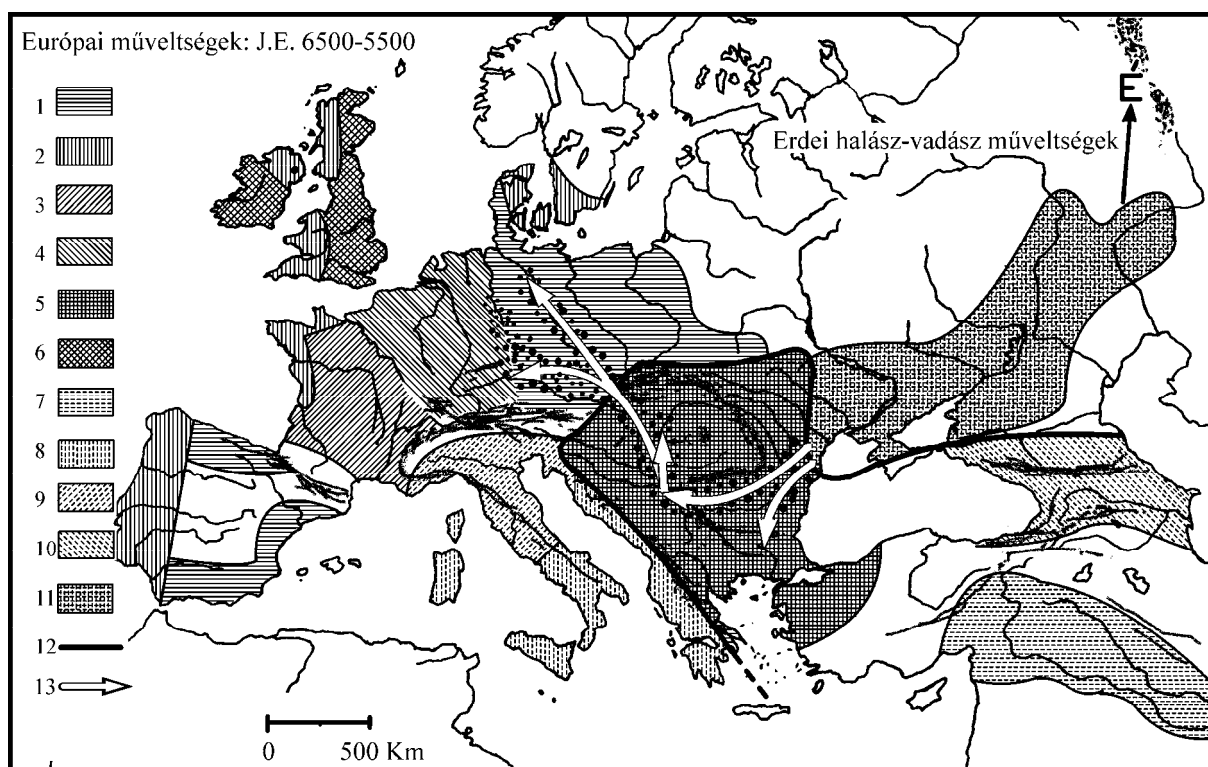
¹⁸ Amit a keresztény nyugat egyöntetűen várt.

¹⁹ A krónikák egy részében ugyan Gizella királyné szerepel, de Péter király vele való viselkedése (bebörtönöztette), a királyné kegyessége, s tisztelete a magyarok részéről ezt kizárja.

²⁰ Feltételezik, hogy a Vazulnak keresztelt Vászoly egy leleplezett lázadás miatt volt börtönben, és az ő fiait már akkor száműzte István király, viszont a krónikák nem ilyen véget ért apától származtatták későbbi királyainkat, hanem a nem létező Szár (Kopasz) Lászlótól.

A magyar ókor tagadása az Árpád-házi királyok kihalása után hamarosan megkezdődött és a Habsburg királyok idején, azok egyértelmű magyarellenessége mellett, felerősödött. Östörténetünkre a legnagyobb csapást a Széchenyi által a magyarságtudat fejlesztésére alapított Magyar Tudományos Akadémia kezdeti működése mérte a finnugorizmus kötelező elméletével. Az igazi magyar múltnak a felderítése – még elemi csírájában is – azóta szenved a tudomány hatalmi uralmától. A XIX. század második felében ugyan felerősödött az Árpád-házi krónikákra alapozott keleti eredet hangsúlyozása, de éppen az Akadémia politikája akadályozta meg a magyar történészeket abban, hogy ennek jelentőségét – és valós jelentését – tudományosan feldolgozzák és a megfelelő helyre tegyék.

Összegzésképp azt kell mondanunk, hogy a magyarság eredetét, őstörténetét a valósághoz leginkább közelítve az egységes honfoglaláskori társadalom elve alapján nem tudjuk kifejtetni. A magyarul beszélő földművelő műveltség és az I. évezred során rátelepedett katonai nemesség nem csak műveltségi jegyeiben, hanem eredetében és őstörténetében is alapvetően különbözik. Ámbár Árpád katonái egyértelműen a fél évezreddel korábban a Kárpátok közé telepedett hunok utódainak foghatók fel, de a hunok – bizony – nem vezethetők vissza a tőlük szögesen eltérő felfogású és kultúrájú szkítákra. Ezért mondjuk, hogy a keleti eredetünk eszméje hamis – de a mai politikai körülmények között nem kevésbé veszélyes – tan, mint a Habsburgok kezében a finnugorizmus volt.

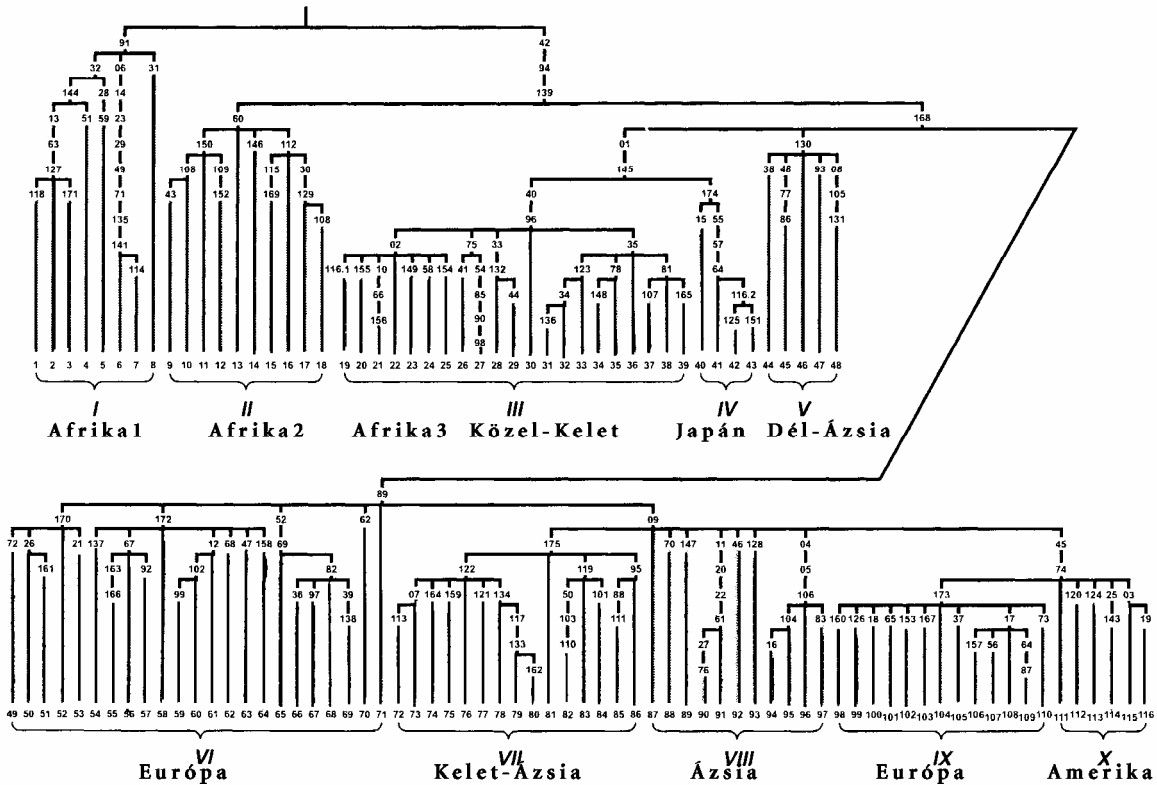

4. ábra. Európa rézkora Kr.e. 4500-3500, az I. és a II. kurgán invázió.²¹ 1. északi földművelés, 2. megalit, 3. nyugat-francia földművelés, 4. Rajna-Sajna földművelés, 5. közép-kelet európai réz műveltség, 6. brit földművelés, 7. ubaidi városelőtti műveltség, 8. dél-

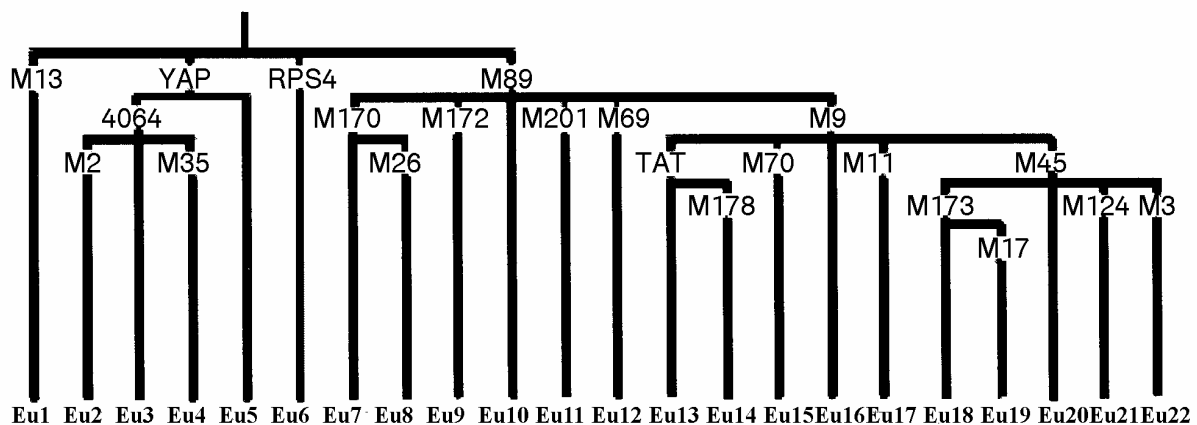
²¹ Sherrat (1998), p.: 168, Gimbutas (1991), pp.: 358-359. alapján.

olasz földművelés, 9. észak-olasz és tirrén földművelés, 10. kaukázusi réz műveltség, 11. sztyeppei pásztor, kurgán síros műveltség, 12. A rézműveltség északi határa Kr.e. 3500 körül. 13. Vastag pontok és a nyilak jelzik a kurgán temetkezés terjedését és helyi műveltségekkel való ötvöződését Kr.e. 4500 és 3500 közötti két hullámban.

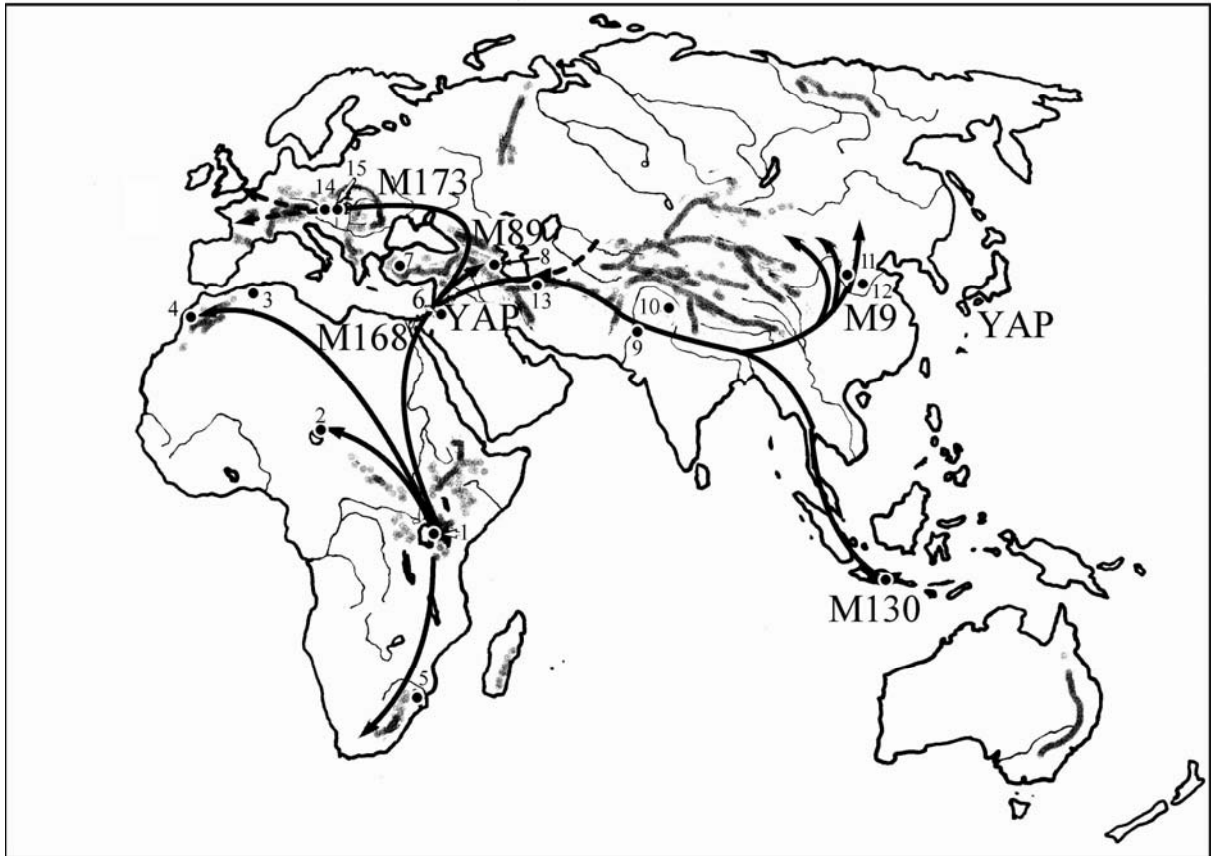
Függelék: Kiegészítések

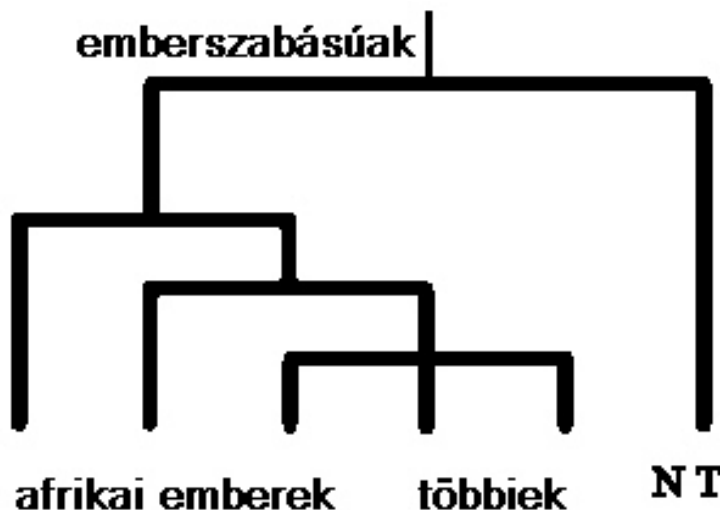
5. ábra. Az Y-kromoszóma változatainak kapcsolata és a változatok legnagyobb gyakoriságának helye a földgolyón. Underhill (2000), p.: 359. alapján.

6. ábra. Az európai férfi lakosság származástani fája. (Nagy nehézség ma, hogy a genetikáról olyanok szónokolnak, akik bár részletekkel foglalkoznak, az egészet és annak régészeti vonzatát nem értik — ellenben hangosan nyilatkoznak! — Esetleg egy eszme megrendelt alátámasztására?)

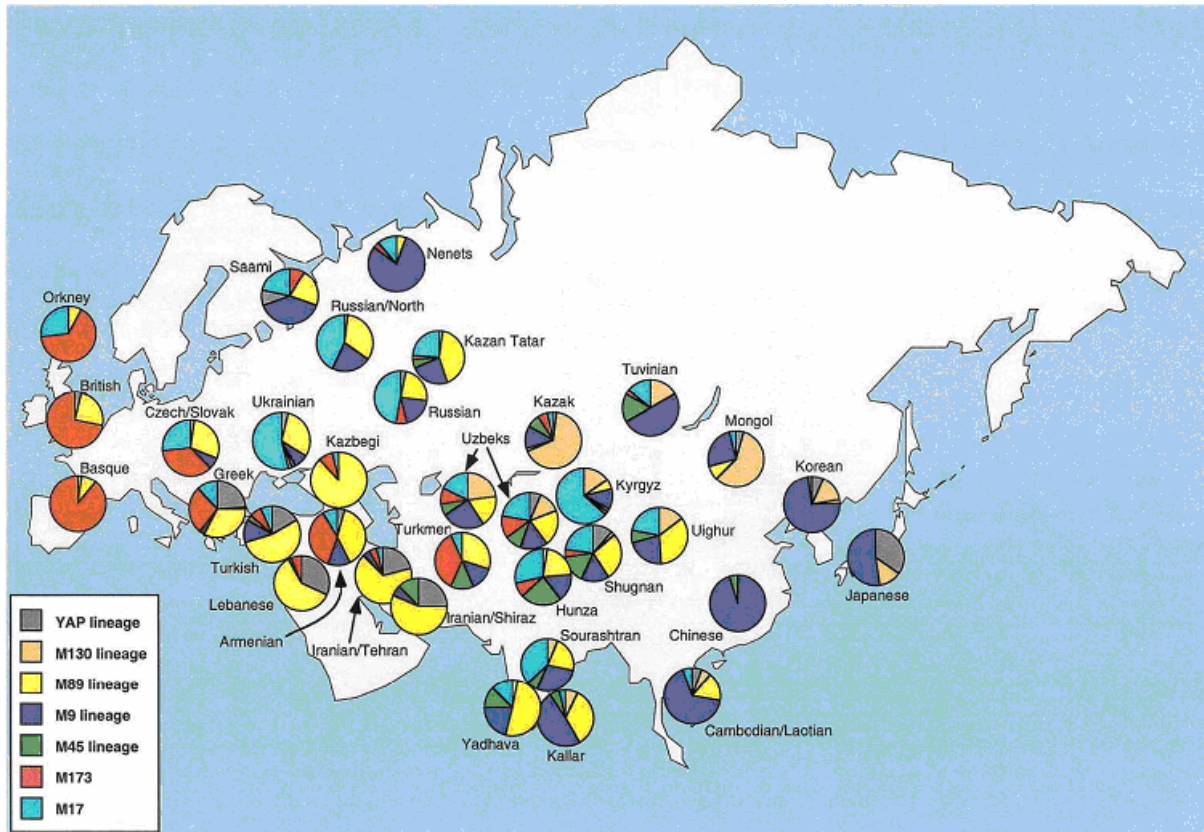
7. ábra. A *Homo erectus* vándorlása Vértess²² szerint: 1: Olduvai, 2: Koro-Toro, 3: Temifine, 4: Sidi Abderrahman, 5: Swartkrans, 6: Ubeidiya, 7: Karain, 8: Borda balka, 9: Soan, 10: Guler, 11: Chaukau-tien, 12: Lantian, 13: Dushanbe, 14: Buda, 15: Vértesszőlős. Mai kiegészítés: a legfontosabb férfi tulajdon-ságörökítő jelzők az elágazások mellett.

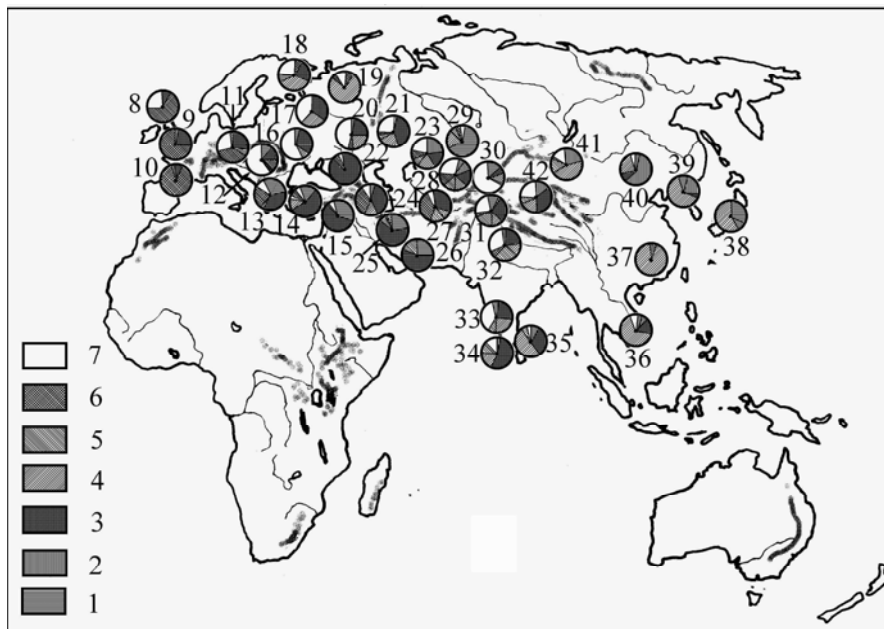
8. ábra. Az mtDNS helyre nem álló szakaszainak vizsgálata alapján felállított származási fa.²³ Szegmensbeli távolságok: csimpánztól 94 (5 millió év), egymástól a legnagyobb 36, neandervölgyitől 35, átlagos 11 (5-600 ezer év). Ezek bennünk lévő gének: a modern ember fél-millió éves!

²² Vértess (1995), 79. ábra.

²³ Vö.: Sykes (2001).

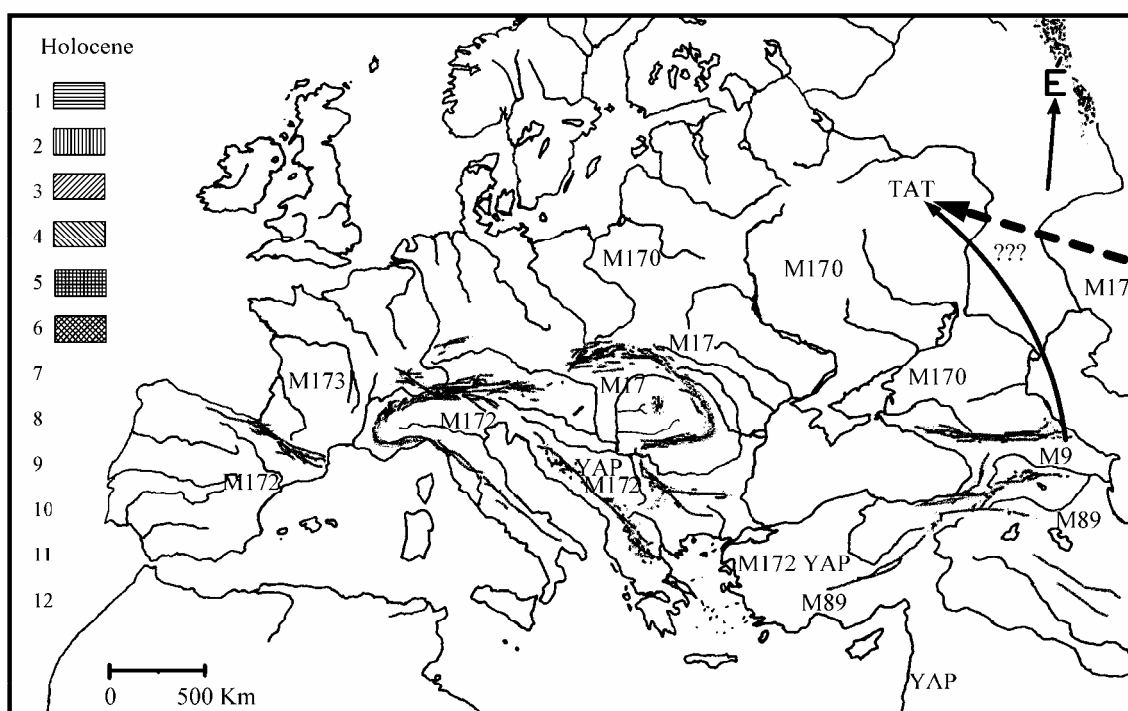

9. ábra. Az általános eurázsiai géntábla. M9 nem jellemzi a Kárpát-medence lakosságát, ellenben keleten uralkodó. M9 nem nyúlik vissza számottevően Európára, de a mongolid lakosságot felmutató Szibériára igen, a lappokig elér, de TAT nincs Európa más részén!

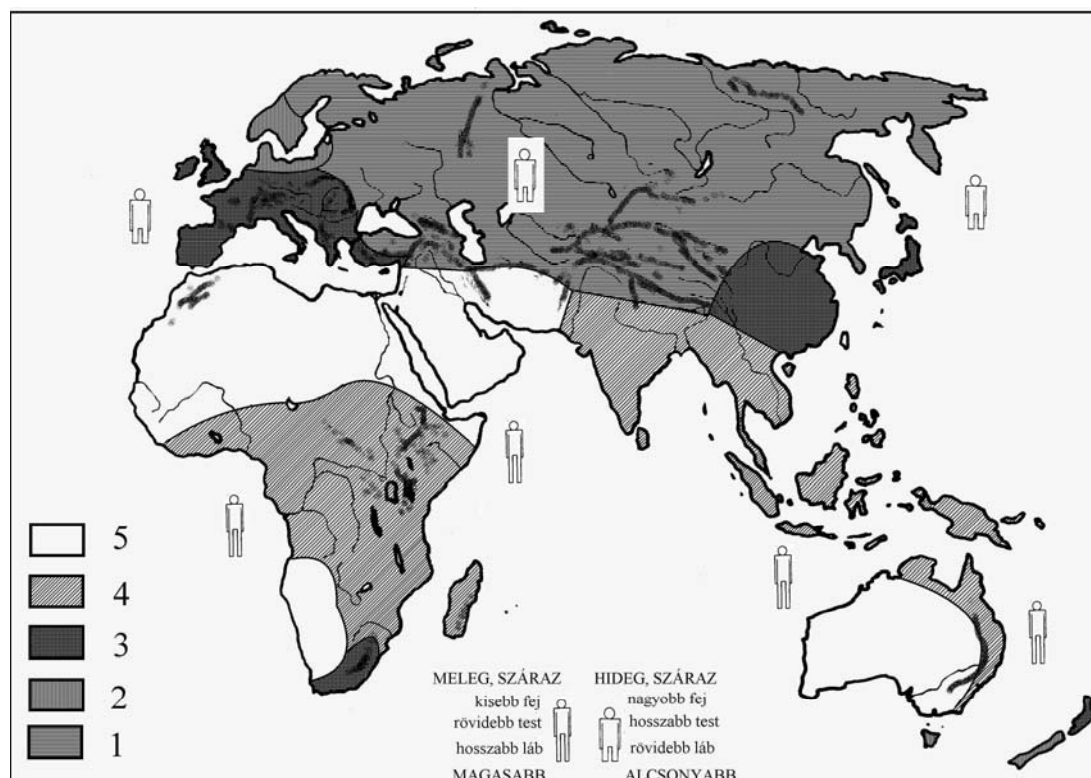

10. ábra. Az általános eurázsiai géntábla.²⁴ 1: YAP, 2: M130, 3: M89, 4: M9, 5: M45, 6: M173, 7: M17, 8: orkney, 9: brit, 10: baszk, 11: cseh-szlovák, 12: magyar, 13: görög, 14: török, 15: libanoni, 16: ukrán, 18: lapp, 17: észak-orosz, 20: orosz, 21: kazáni tatár, 22: kazbeg, 24: örmény, 29: kazah, 30: kirgiz, 32: hunza, 19: nyenyec, 25: iráni (Teherán), 26: iráni (Shiraz), 27: türkmén, 23: üzbég (1), 28: üzbég (2), 31: shugiai, 33: sourashivai, 34: yadhava, 35: kallar, 38: japán, 36: kambodzsai, 39: koreai, 37: kínai, 40: mongol, 41: tuvai. **A magyar: nem keleti!**

²⁴ Wells (2001) és Semino (2000) alapján.

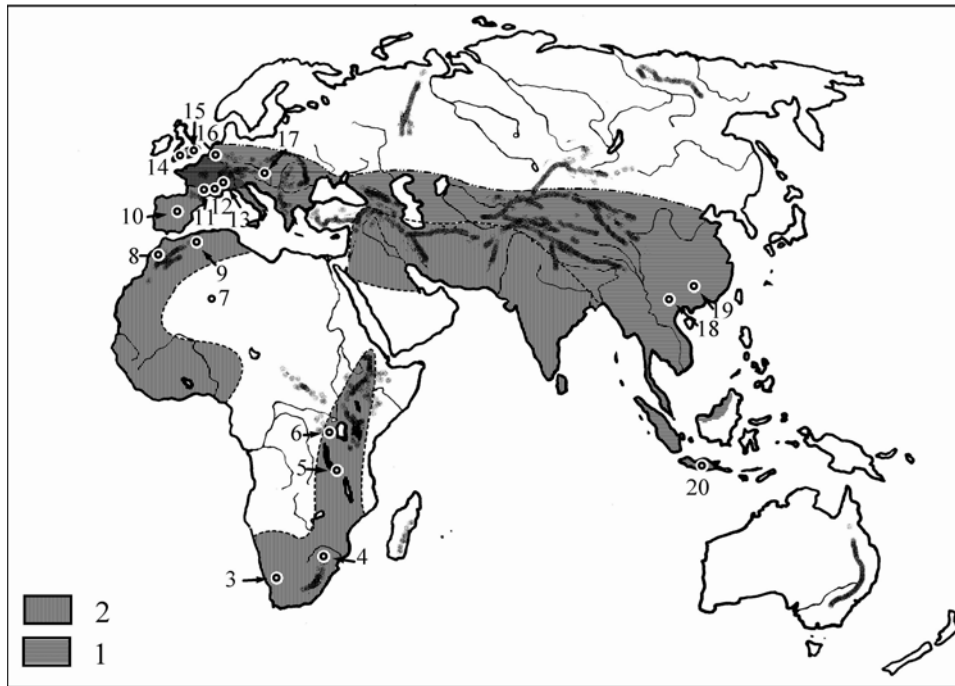

11. ábra. A génáramlás a würm fölmelegedése után, s eloszlásuk jelenkorban.

12. ábra. A Föld jelenlegi éghajlati övezetei és az azokhoz tartozó ember típusa.²⁵ 1: hideg, száraz, 2: hideg nedves, 3: mérsékelt, 4: meleg, nedves, 5: meleg, száraz.

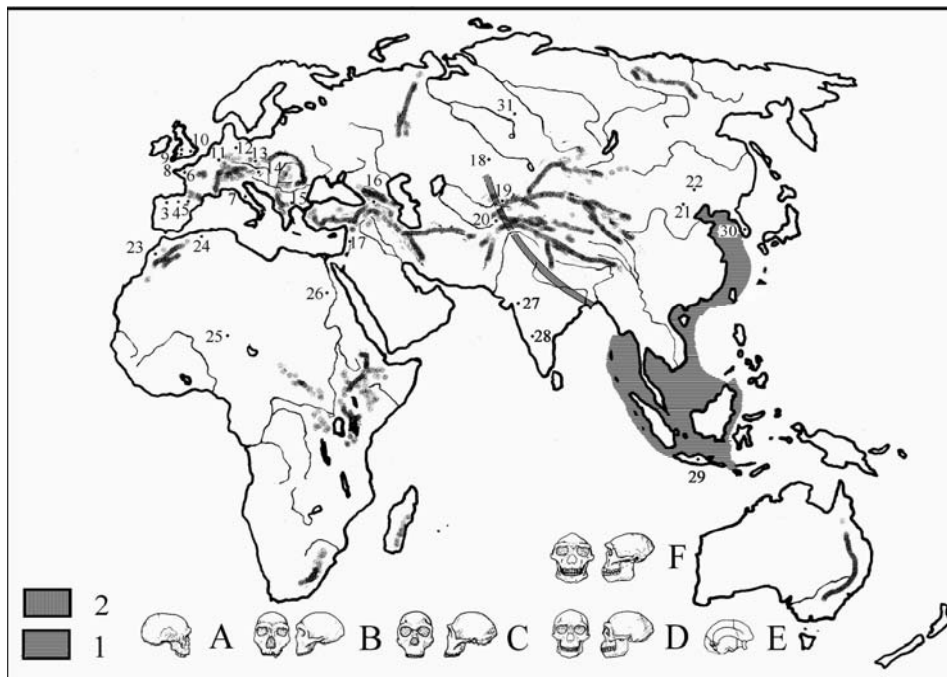
²⁵ Gamble (1995) alapján.

13. ábra.
Az ősem-
beri szer-
számcsó-
portok el-
terjedése
Afrikában
és Eurá-
zsiában.

1: hasító
iparok, 2:
kézibalta
iparok, 3:
Montague
cave, 4:
Cave of
hearth, 5:
Kalambo

Falls, 6: Orduvai Gorge, 7: Tazazmout, 8: Sidi Abderrahman, 9: Temifine, 10: Torralba Ambrona, 11: Escale, 12: Terra Amata, 13: Vallonel, 14: Pitdown, Swanscomb, 15: Hoxne, Clacton, 16: Mauver, 17: Vértesszőlös, 18: Lant'ien, 19: Choukoutien, 20: Trinil Sangiran.

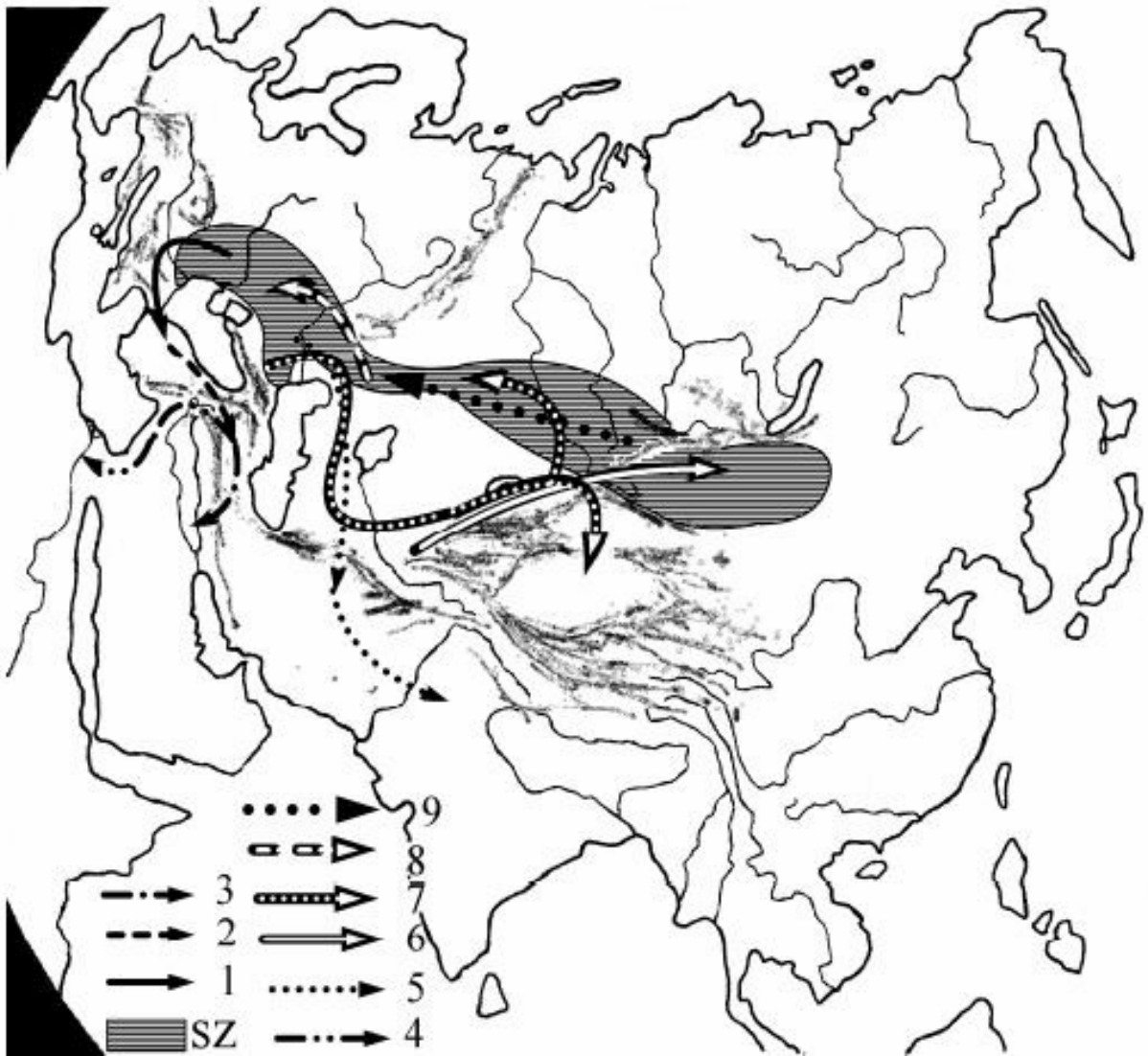
14. ábra. Az
archaikus em-
ber fejtípusai
és elterjedése
Afrikában és
Eurázsiban.

1: szárazulat, 2:
Movius vonal.
Lelöhelyek: 3:
Atapuarca, 4:
Torraba, 5: Terra
Amata, 6:
Boxgrove La
Cotte, 7: Isernia,
10: Hoxne, 8:
Swanscomb, 9:
Pontnewydd, 11:
Steinheim, 12:

Bitzibgsleeb, 13: Stranska Skala, 14: Vértesszőlös, 15: Petralona, 16: Dmanisi, 17: Ubeidiya, 18: Kuldara Karatau, 19: Riwat, 20: Siwaliks, 21: Lantian, 22: Zhoukoudian, 23: Sidi Abderahman, 24: Temifine, 25: Yayo, 26: Bir Tartawi, 27: Nar-mada, 28: Hungsi, 29: Solo River Trinil Nangdong, 30: Sokejang-Ni, 31: Tuva. **Koponyák származási helye:** A: Steinheim – archaikus Homo sapiens, B: Petralona – archaikus Homo sapiens, C: Afrikai Homo erectus, D: Zhoukoudian– Homo erectus, E: Narmada koponya – Homo erectus, F: Indonéz Homo erectus.

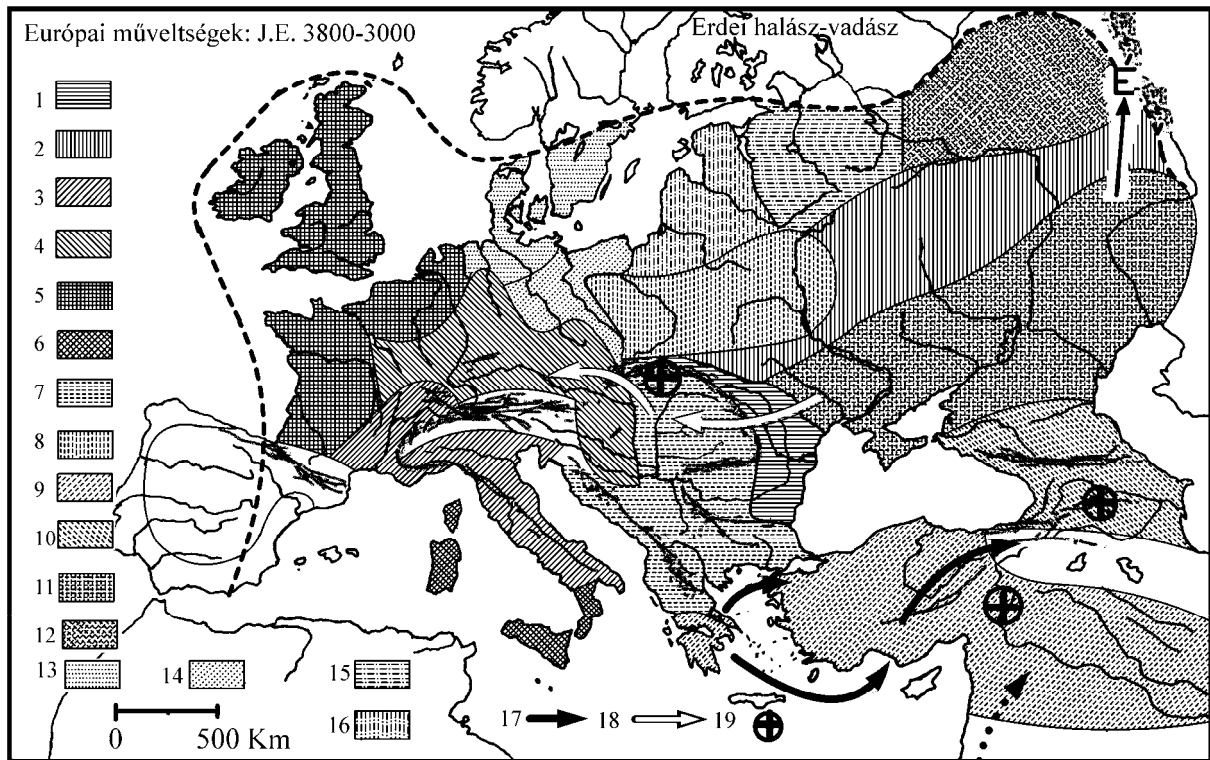

10. ábra. *A modern ember telepei Euráziában, Afrikában, Ausztráliában, Mikronéziában és Melanéziában.* 3: Tito Bustillo Altamira, 4: Pech merle lascaux, 5: Cobricon, 6: Pincevernt, 7: Stellmoore, 8: Salzitter lebenstedt, 9: Drachen, 10: Dolni Veštonice, 11: Spadzista, 12: Bach Kiro, 13: Molodova, 14: Mezhirich, 15: Khotylevo, 16: Kostenki, 17: Sungir, 18: Kapova, 19: Kara Born, 20: Golobaya Kokorevo Malta, 21: Shenya, 22: Teshik Tash, 23: Thar, 24: Houmain, 25: Shanidar, 26: Jilat, Uwaynid, Wadi Hammeh, 27: Boker, Tahtit, Farah II, 28: Wadi kubbaniya, 29: Wadi Arid, 30: Apolli II, Erongo, 31: Elandsfontain, 32: Drakensberg, 33: Comoros, 34: Seychelles, 35: Socotra, 36: Maldives, 37: Reunion, 38: Mauritius, 39: Rodriques, 40: Amsterdam, 41: Cocos, 42: Christmas-sziget, 43: Andaman, 44: Nicobar, 45: Swan River, 46: Puritjarra, 47: Malakunanja, 48: Laura, 49: Kangaroo-sziget, 50: Kutikina, Juds, Nunamira, Ballawinne, Warreen, 51: Cave Bay Cave, 52: Willandra lakes, 53: Murray, 54: Clogs, 55: Kenniff, 56: Norfolk-tavak, 57: Keppels, 58: Percy, 59: Solomon-szigetek, 60: Kosipe, 61: Huon, 62 New Ireland Mateikupkum, 63: Ryukyu Okinawa, 64: Sozudai, 65: Kanto Plain, 66: Uski-tó. (Gamble, 1995. pp.: 183 és 227 alapján.)

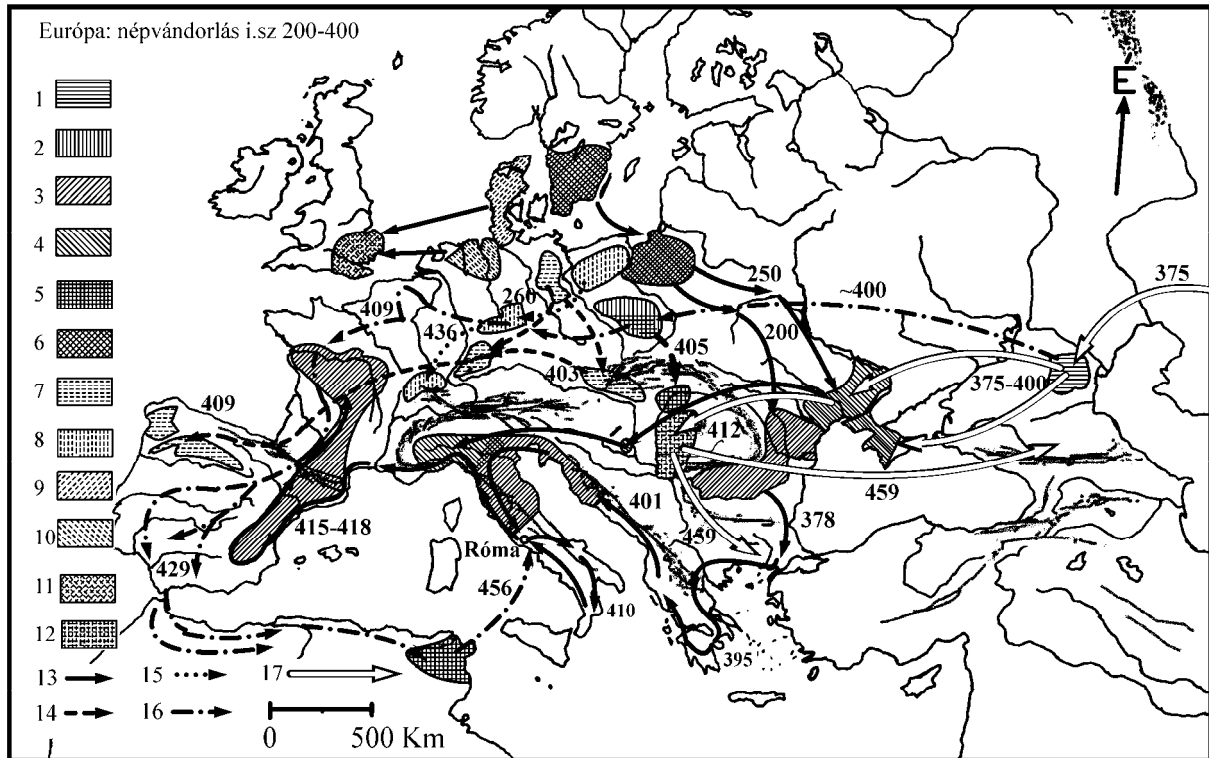
15. ábra. 1.: Kurgán harciszekér J. e. 4000 körül. Belőlük lesz aztán a Mükéné-i királyság. 2. Harci szekér Anatóliában, J. e. 3900 körül. Kései utódaik a hettiták. 3. Harci szekér a Zagroszba. Kassiták. J. e. 3700 körül. 4. harci szekér J. e. 3500 körül Egyiptomba. Hükszoszok. 5. Pásztornépek Iránba és Indiába J. e. 3900—3700. Turkok mozgása J. e. 4000—3800. 7. Szkíták mozgása J. e. 3000—2900. 8. Tochárok mozgása J. e. 3900 körül. Ők nyomhatták meg a turkokat keletre. 9. A tochárok ágából jöhetett létre a későbbi szkíta, merthogy északnak fordult. SZ. Az akkori sztyeppe terület. Az Aral tótól délre nem sztyeppe volt, ott letelepedettek éltek, de erős pásztorság mellett. A Khorezm állam eredete jégkorszaki, de az északról és délről jövő nyomás hatására keletnek mozog. A keletnek mozgók meg a sztyeppeire adnak nyomást és ott nyugati a mozgás. De ez csak J. e. 3000 körül lesz komolyabb, aztán fokozódik egészen a Kr.e. 500-as évekig. Később már csak átszáguldanak rajta a mongol—tatár lovasok, de azok is északon, nem pedig a Káspi-tengertől délre. Akik a Káspi-tól délre mennek, azok aztán Levantin felé veszik útjukat, nem mennek fel északra. A lényeg az, hogy nagyobb tömegben - tör-

zsi, vagy nagyobb, azaz kocsikkal, asszonyokkal s nem csak lóháton katonaként - a déli útvonal nehezen járható. Főként nincs kapcsolat a Kaukázustól északra elterülő részek és az iráni fennsík között, mert itt csak lovas katonák tudnak közlekedni - ahogy a szkíták is katonaként törtek oda be, és viszont: később arabok is csak katonacsapatokat vezettek át ott –lóháton. Kínában is vannak sztyeppei területek, de azokra nem mehettek be a lovas nagyállattenyésztők, mert ott kínaiak gyakorolták a hatalmat, pedig akartak. A későbbiek - a turkok - már a Kaukázus hágóit is használták délre törésükben, ahogy ezt már a szkíták is megtették. De akkor a Kaspi-tó nyugati szélén is levonulhattak - de azok csak lóháton ügetők voltak. A korábbiak, akik kocsikkal közlekedtek, ez utakat általában nem használhatták, ezért hogy délre kerüljenek nagyobb tömegben, az Aral- és a Kaspi-tó közötti arid területen kellett átvonulniuk. Sztyeppe van még Irán északkeleti részén is és vékony sávban a nagy hegyektől északnyugatra is, de az jelentéktelen - de pásztorvonuláshoz azonban elegendő.

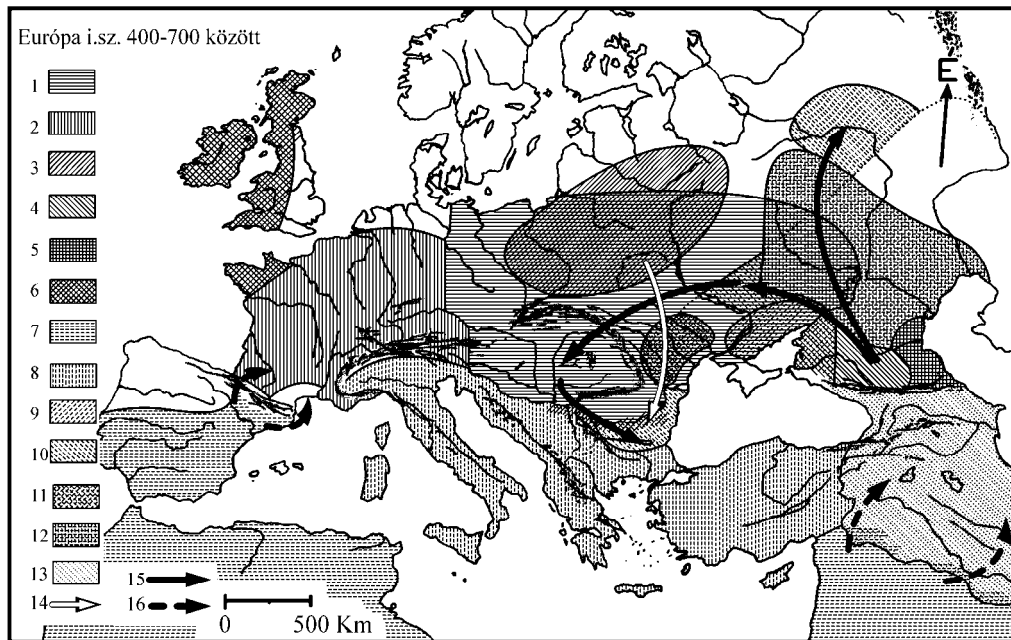

16. ábra. **Európa a bronzkor végső szakaszában**²⁶. 1. Cucuteny műveltség, 2. Abasevó műveltség, 3. Rhoni-Appennin műveltség, 4. tumulus temetkezés műveltsége, 5. késői Wessex műveltség, 6. dél-olasz műveltség, 7. kárpáti és balkáni bronzművesség, 8. Trzciniec műveltség, 9. városias műveltségek, 10. Kaukázus műveltsége, 11. sztyeppei pásztor, gerendasíros (kurgán) műveltség, 12. uráli bronzművesség, 13. északi bronzművesség, 14. késői Unetice műveltség, 15. észak-keleti bronzművesség, 16. késői szalagdiszes műveltség, 17. a harci szekér terjedését kísérő népmozgás, 18. harci szekér európai terjedése, 19. korai vasgyártás. Szaggatott vonal: bronzművesség határa. Pontozott nyíl: az egyiptomi XIX. dinasztia hódító útja.

²⁶ Sherrat (1998b), p.: 247, Gimbutas (1991), p.: 385, Glatz (1995), p.: 11.

17. ábra. *Európa a népvándorlások első szakaszában, Kr.u. 200-450*²⁷. 1. alánok, 376-ban. 2. vandálok 400-ban. 3. vizigótok 270-376, 401, ill. 407 után, 4. ostrogótok 200-375, 400, ill. 452 után, 5. alán-vandál szövetség, 6. gótok szétválásuk előtt, 7. suevik 170, 200-403, ill. 411 után, 8. burgundiaik 160-250, 250-436 ill. 443 után, 9. herulesek, 10. szaxonok, 11. angolok, 12. hunok 412-454, 13. a gótok vándorlása, 14. a suevik vándorlása, 15. a burgundik vándorlása, 16. az alán-vandál szövetség vándorlása, 17. a hunok mozgása.

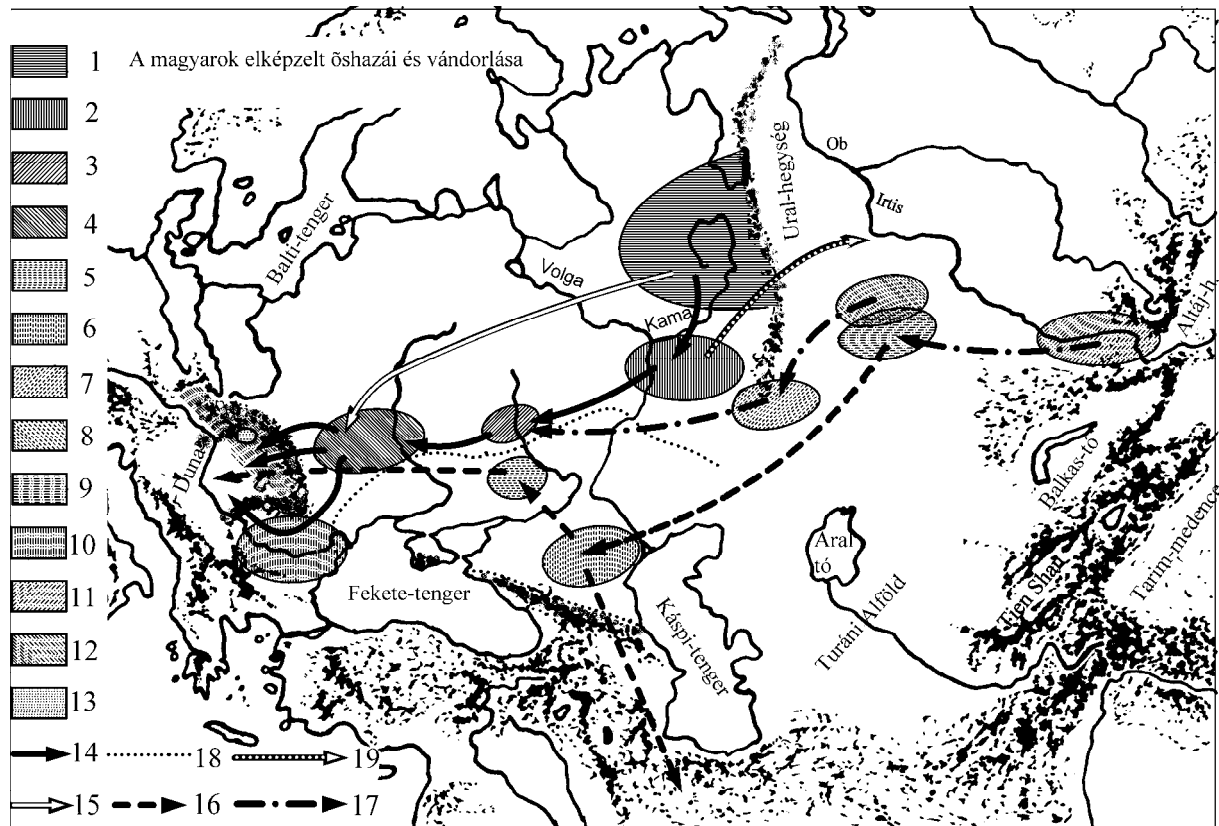

18. ábra. *Európa a népvándorlás második szakaszában: Kr.u. 500-700*²⁸. 1. Avar birodalom a legnagyobb kiterjedésekor, 2. Frank birodalom, 3.

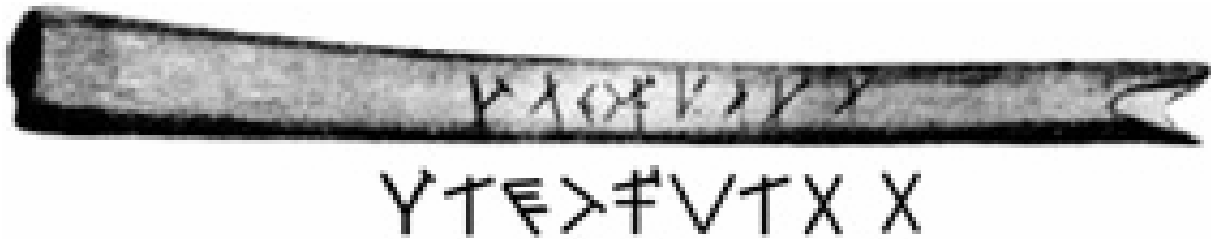
²⁷ Howarth (1995), belső fedőlapok.

²⁸ Nagy (1995), pp.: 70-74, ill. Padányi (1989), Dümmerth (1977) és Baráthosi Balogh (1976) leírásai alapján.

szlávok, 4. alánok (szabirok?) területe, 5. szabirok (?) területe, 6. ír-kelta, 7. Arab kalifátus, 8. Bizánci (Római) birodalom, 9. Dentu-Magyaria (Padányi), 10. Bolgár töredékek, 11. Etelköz, 12. Kazár birodalom, 13. Perzsa birodalom, 14. szláv törzsek mozgása, 15. bolgár törzsek telepítése, 16. muzulmán terjeszkedés.

16. ábra. A magyarok korábban elképzelt, téves őshazái és vándorlásai. 1: Voloszozó műveltség, 2: Ananyinó műveltség, 3: Levédia, 4: Etelköz, 5: Avarok (Dentu Magyaria), 6: Kaukázus – Ingus-folyó, 7: Magna Hungaria (Baskíria), 8: Ob-folyó Kr.e. 1. évezred, 9: Ob-folyó az Altájból érkező, 10: Dunai bolgárok, 11: Altáji őshaza, 12: Kárpát-medencébe érkezés, 13: Bükki-műveltség, 14: Nyugat-Urálból a Kárpát-medencébe vezető ligetes-sztyeppe út, 15: Voloszozó műveltségből vezető közvetlen út Etelközbe, 16: Avar területről vezető út, vándorlás a Kaukázusból és a Kaukázusba, 17: Altáji őshazából vezető út, 18: Kazár uralom határa, 19: Ugorok vándorlása az Ob-folyóhoz.

29. ábra. 10000 éves rovásiírási fuvola²⁹. A Vinča műveltség már bizonyítottan írt. Írásjeleiket nem csak a Tatárlakai táblákon, hanem számtalan cseréptöredékeken is megtaláljuk.

²⁹ Kozák József: „Az istállóskői csontfurulya és rokonai” *Honlevél – a Magyarok Világszövetségének lapja*. 2007. március.

déken, nem csak a Kárpát-medencében, hanem a Balkánon több helyen meg lehetett találni. Így pl. Thesszalonikiben, a Karanovó műveltségében, majd Erdélyben is több helyen. Ugyanezen a területen az újkőkorból már hasonló metszésű írásjeleket használtak az itt letelepedett műveltséget folytató, és alapvetően békés, fémfeldolgozó emberek, amint erre a Tatárlakán kiásott ún. amulett alapvető példaként szolgál

19. ábra. **Eredeti magyar jelek a tatárlakai táblákon.** Torma Zsófia, az első magyar régész a XIX. században már ástott ki ehhez a műveltséghez tartozó írásjeleket tartalmazó cseréptöredékeket. Az írásjelek mintegy kétharmada megtalálható a későbbi ún. Lineáris A írásjelei között, aminek a fele viszont a még későbbi Lineáris B jeleinek felelt meg. A lineáris A jeleit találjuk meg aztán a ciprusi írásjelek között is. Az itt megtalált írás nem kereskedelmi, elszámoló jellegű, mint a másfél-két évezreddel később megszületett sumér írás, hanem minden bizonnyal vallási emlékeket rögzítő. Ez a legkorábbi írott (8 évezreddel a jelen előtti) emlék, amelyik 3-as számmal jelzett részén 13 rovásírásos jelet tartalmaz, amiből 8 megtalálható a későbbi magyar rovásírás jelei között is. A 3. táblán Cser Ferenc megfejtése szerint: Egy holdforduló jelképei, nem szöveg hangértékkel. A négy részre osztott mező a mítoszi föld jelképe. A Nap az életet, a Hold pedig a halált jelképezi. A táblán balról jobbra haladva 1) a bal felső negyed: Első negyed, 2) a jobb felső negyed: a teli holdat jelképezi: Teleholdnál az égi-földi hatalom jele látszik. 3) a bal alsó negyed: tolsó negyed. 4) A jobb alsó negyed: Az Újholdat jelzi, a Nap uralmát, ami mögött rejtve marad a Hold.

Irodalomjegyzék

- Bordes (1968)**, Francois: *The Old Stone Age*. World Univ. Library, London.
- Dümmerth (1977)** Dezső: *Az Árpádok nyomában*. Panoráma, Budapest.
- Cser (2005)**: Cser Ferenc és Darai Lajos: *Magyar folytonosság a Kárpát-medencében avagy Kőkori eredetünk és a sejti tulajdonság-örökítő kutatás*. Fríg Kiadó, Pilisszentiván.
- Cser (2007)**: Cser Ferenc és Darai Lajos: *Az újkőkori forradalom népe*. Fríg Kiadó, Pilisszentiván.
- Cser (2007a)**: Cser Ferenc és Darai Lajos: *Európa mi vagyunk. Európa történeti kapcsolai a sejti átörökítő jelzőkhöz és a Kárpát-medencei magyar népi, nyelvi, műveltségi folytonossághoz. I. kötet*. Fríg Kiadó, Pilisszentiván.
- Cser (2008)**: Cser Ferenc és Darai Lajos: *Európa mi vagyunk. Európa történeti kapcsolai a sejti átörökítő jelzőkhöz és a Kárpát-medencei magyar népi, nyelvi, műveltségi folytonossághoz. II. kötet*. Fríg Kiadó, Pilisszentiván.
- Fagan (1974)**: Brian M.: *People of the Earth; An introduction to world prehistory*. VI. kiadás. Scott, Forshman, London.
- Gamble (1995)**, Clive: *Time Walkers*. Penguin Books, London.
- Gimbutas (1991)**, Marija: *The Civilization of the Goddess*. Harper, San Francisco.
- Glatz (1996)** Ferenc: *Magyarok Krónikája. 2. kiadás*. Officina Nova, Budapest.
- Graves (1970)**, Robert: *A görög mítoszok*. Európa Könyvkiadó, Budapest.
- Howarth (1994)**, Patrick: *Attila, King of the Huns. The Man and the Myth*. Constable, London.
- Semino (2000)**, Ornella és mások: „*The Genetic Legacy of Paleolithic Homo sapiens in Extant Europeans: A Y Chromosome Perspective*.” *Science* **290**. Nov. 10.
- Sherratt (1998a)**, Andrew: „*The Transformation of Early Agrarian Europe: The later Neolithic and Copper Ages 4500-2500 BC*.” *Prehistoric Europe*, Ed. B. Cunliffe, Oxford Univ. Press, Oxford.
- Sherratt (1998b)**, Andrew: „*The Emergence of Elites: Earlier Bronze Age Europe, 2500-1300 BC*.” *Prehistoric Europe*. Ed. B. Cunliffe, Oxford Univ. Press, Oxford. pp.: 244-276.
- Underhill (2000)**, Peter és mások: „*Y Chromosome Sequence Variation and the History of Human Population*.” *Nature Genetics*, **26**.
- Vértés (1990)** László & Viola T. Dobos: „*Settlement and Technology: The Evaluation of the Site and its Connections*.” *Vértesszőlős: Site, Man and Culture*. Ed. Miklós Kretzói and Viola T. Dobos. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Sykes (2001)**, Bryan: *The Seven Daughters of Eve*. Bantam Press, London.
- Wells (2001)**, R. Spencer és mások: „*The Eurasian Heartland: A continental perspective on Y-chromosome diversity*.” *PNAS* 98/18 (Aug. 28), pp.: 10244-10249
- Zeuner (1946)**, Frederick E.: *Dating the Past; An Introduction to Geochronology*. Methuen & Co. London.